

KASA KİRALAMA SÖZLEŞMESİ

Arş. Gör. Dr. Aziz Erman BAYRAM*

Öz

Kasa kiralama sözleşmesi, hukukî niteliği itibarıyla, kira ve vekâlet sözleşmesine ait unsurların bir araya getirildiği karma nitelikli bir sözleşmedir. Kasa kiralama sözleşmesinde bankanın, kasanın kullanılmasını müşteriye bırakma, müşterinin kasaya erişmesinde iş birliğinde bulunma, kasanın güvenliğini sağlama ve sır saklama yükümleri bulunmaktadır. Kasa kiralama sözleşmesinde banka, borçlarını sadâkat ve özenle yerine getirmek zorundadır. Bankanın özen borcundan doğan sorumluluğunun belirlenmesinde, kasa kiraya verme işini üstlenen basiretli bir bankanın göstermesi gereken davranış esas alınır. Sorumluluğun koşullarının gerçekleşmesi üzerine, banka, müşterinin maddî ve manevî zararını gidermekle yükümlüdür. Kasa kiralama sözleşmesinde müşteri, sözleşme bedelini ve kararlaştırılmışsa depozitoyu ödemekle yükümlüdür. Müşteri, sözleşme bedelini ödemezse, banka, müşteriye karşı borçlunun temerrüdünün hükümlerini işletebilir, müşteriye yazılı olarak bir süre verip bu sürede de ifa etmeme durumunda, sözleşmeyi feshedeceğini bildirebilir. Müşteri, ayrıca, kasayı sözleşmeye uygun olarak özenle kullanmakla yükümlüdür; aksi hâlde, banka, müşteriye önceden ihtarda bulunmaksızın sözleşmeyi hemen feshedebilir ve müşteriden, meydana gelen zararının giderilmesini isteyebilir.

* Arş. Gör. Dr., Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medenî Hukuk Ana Bilim Dalı, Ankara, Türkiye | Ress. Asst. Dr., Çankaya University Faculty of Law, Department of Civil Law, Ankara, Turkey

✉ azizermanbayram@cankaya.edu.tr • ORCID 0000-0002-6232-7928

✎ **Atf Şekli** | Cite As: BAYRAM Aziz Erman, “Kasa Kiralama Sözleşmesi”, *SÜHFD.*, C.30, S.1, 2022, s. 47-88.

✎ **İntihal** | Plagiarism: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. | This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

✎ Bu eser Creative Commons Atf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır | This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Anahtar Kelimeler

Banka • Kiralık Kasa • Karma Sözleşme • Bankanın Sorumluluğu • Müşterinin Sorumluluğu

THE SAFE DEPOSIT BOX AGREEMENT**Abstract**

Safe deposit box agreement has a mixed nature bringing together the elements of the lease and the contract of mandate. In the safe deposit box agreement, the bank has obligations to leave the usage of the safe to the customer, to cooperate in accessing the safe, to ensure the security of the safe and confidentiality. The bank has to perform its obligations diligently and faithfully. In determining the liability of the bank arising from the duty of care the behaviour required by a prudent bank, which undertakes to lease safe boxes, is taken as reference. In case of existence of conditions of liability, the bank is obliged to compensate the customer for both pecuniary and non-pecuniary damages. In the safe deposit box agreement, the customer is obliged to pay the contract value, and the deposit if agreed. If the customer does not pay the contract value, the bank may put the customer in debtor's default, may set a time limit in writing for payment and notify her/him that in the event of non-payment the bank will terminate the contract on expiry of that time limit. The customer is obliged to use the safe with all due care, as well; otherwise, the bank may terminate the contract with immediate effect and may demand the customer to compensate for the damage occurred.

Key Words

Bank • Safe Deposit Box • Mixed Contract • Bank's Liability • Customer's Liability

I. GİRİŞ

Maddî veya manevî değeri bulunan varlıkların, başkaları tarafından ele geçirilme, kaybolma veya dış etkenlere maruz kalma tehlikesi, bu varlıkları güvende tutma ihtiyacını ortaya çıkarır. Değerli varlıkların sayısının çoğalması ve bunları saklama gereksiniminin artması, kiralık kasalara olan talebi de artırmaktadır. Zira kiralık kasalar, kişilerin, çalınmasından, kaybolmasından veya zarar görmesinden korktukları değerli taşınurlarını, gizlilik içinde güvende tutma imkânı sunan yerlerdir. Dünyanın pek çok ülkesinde olduğu gibi, ülkemizde de kiralık kasa hizmeti,

esas olarak, bir güven kuruluşu olarak görülen bankalar tarafından yürütülür¹. Bankalar, yeni müşteriler edinmek ve böylece mevduata yönelik işlemlerini desteklemek amacıyla, şubelerinde inşa ettirdikleri kiralık kasaları, müşterilerinin hizmetine sunar. Düğünlerde takı kültürünün yaygın olduğu ülkemizde, kiralık kasa hizmetinden geniş ölçüde yararlanılmaktadır. Kiralık kasalara ilişkin uyuşmazlıklar da ülkemizde azımsanmayacak kadar çoktur.

Banka ile bankadan kiralık kasa hizmeti almak isteyen müşteri arasında, kasa kiralama sözleşmesi kurulur. Kasa kiralama sözleşmesi, uygulamada yaygın olarak akdedilen sözleşmelerden biri olmasına rağmen, açık bir yasal düzenlemeye konu edilmemiştir. Kanun koyucu, kasa kiralama sözleşmesini özel olarak düzenlemediğinden, bu durum, kasa kiralama sözleşmede tarafların haklarının ve borçlarının belirlenmesini daha da önemli kılar. Zira kasa kiralama sözleşmesinden doğan uyuşmazlıkların çözülebilmesi, ancak, tarafların haklarının ve borçlarının doğru şekilde belirlenmesi ve değerlendirilmesi sayesinde mümkün olur. Bankayla kasa kiralama sözleşmesi akdeden müşterilerin, genellikle tüketici sıfatını taşıması ve uygulamada kasa kiralama sözleşmesinin neredeyse her zaman genel işlem koşulları içeren sözleşme niteliğinde olması, bu sözleşme incelenirken tarafların menfaat dengesinin özel olarak değerlendirilmesi zorunluluğunu doğurur. İşte bu çalışmada, bankacılık sektörünün en yaygın sözleşmelerinden biri olan ve Yargıtay kararlarında da kendisine yer bulan kasa kiralama sözleşmesi, ayrıntılı olarak incelenmektedir.

---

¹ Ülkemizde kasa kiralama işi kural olarak bankalar tarafından yürütülmektedir. Bununla birlikte, kasa kiralama işi mevzuatta özel olarak bankalara özgülenmiş değildir. Hâl böyle olunca, kasa kiralama hizmetinin, banka niteliği taşımayan kişi veya kuruluşlarca yürütülmesinin önünde, yasal bir engel bulunmamaktadır. Örneğin, günümüzde Almanya'da, banka niteliği taşımayan bazı şirketler, kasa kiralama işinde uzmanlaşarak kiralık kasalar oluşturmakta ve bunları müşterilerinin hizmetine sunmaktadır. Ülkemizde kiralık kasalara olan talebin her geçen gün arttığı göz önüne alınırsa, gelecekte, ülkemizde de banka dışında kalan kişi veya kuruluşların, kasa kiralama hizmeti vermeye başlaması gündeme gelebilir. Ancak hâlihazırda uygulamada kasa kiralama işi kural olarak sadece bankalar tarafından yürütüldüğünden, bu çalışmada bankalar tarafından verilen kasa kiralama hizmeti kapsamında kurulan kasa kiralama sözleşmeleri esas alınmıştır.

II. KASA KİRALAMA SÖZLEŞMESİNE GENEL BAKIŞ

A. Kiralık Kasa Kavramı

Bankalarda esas olarak iki tür kasa bulunur. Bunlardan ilki, bankanın kendi değerli varlıklarının ve çoğu kez de müşteriler tarafından açık veya kapalı tevdi yoluyla bırakılan taşınır varlıkların saklandığı banka kasasıdır. İkincisi ise, bankanın bünyesinde bulunan ve müşterilere kiraya verilmek üzere kurulmuş olan çelik kasalardır. Bu ikincisine ülkemizde genel olarak “kiralık kasa” denir. Sözü edilen iki tür kasa, neredeyse tüm bankalarda yapısal olarak birbirinden ayrılmıştır. Zira banka kasasına müşterilerin erişmesi mümkün değilken; kiralık kasalara müşterilerin erişmesi mümkün ve gereklidir.²

Kiralık kasa, üst kavramdır. Kiralık kasa, kimi zaman kilitli dolapları kimi zaman kasa dairesinde bulunan ve sayılarla işaretlenen farklı büyüklükteki kilitli bölmeleri (kasa bölmesini) ve bazen de kilitli ve korunaklı tüm bir odayı ifade eder. Örneğin, değerli sanat eserlerinin saklanması konusunda uzmanlaşmış olan bazı bankalar, özellikle sıcaklık ve nem bakımından sanat eserlerinin konulabilmesi için uygun koşullara sahip olan kasalar (odalar) inşa ettirebilir ve bunları müşterilerinin hizmetine sunabilir.³

Kiralık kasalar, güvenli bir yerde tutulmak istenen ve bir kişi tarafından yönetilmesi veya üzerinde bir işlem yapılması “gerekmeyen” değerli varlıkların saklanmasına uygundur. Bu kapsamda, kiralık kasalar, mektup, adî senet, önemli belge gibi evrakın ve değerli metal, banknot, madeni para, değerli taş, mücevher, altın, gümüş, koleksiyon ürünleri, veri depolama aygıtı, manevî değeri olan diğer eşya gibi varlıkların saklanmasına uygundur. Buna karşılık, kiralık kasalar, kıymetli evrak ve vasiyetname gibi, belirli bir yönetimi gerektiren belgelerin saklanmasına uygun değildir.⁴ Ancak önemle belirtmek gerekir ki kıymetli evrak veya vasiyetname gibi belgelerin kiralanan kasaya konulması yasak değildir. Kiralık kasalar, tehlikeli maddeler (örneğin, radyoaktif materyaller)⁵ ile

² ARPAGAUS, Reto/STADLER, Ralph A./WERLEN, Thomas, Das Schweizerische Bankgeschäft, 8. Auflage, Zürich 2021, s. 492; BAUEN, Marc/ROUILLER, Nicolas, Schweizer Bankkundengeschäft, Zürich 2010, s. 185.

³ ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 492; BAUEN/ROUILLER, s. 185.

⁴ ABEGG, Philipp/GEISSBÜHLER, Alex/HAEFELI, Kurt/HUGGEN-BERGER, Eric, Schweizerisches Bankenrecht, 4. Auflage, Zürich 2019, s. 120.

⁵ ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 492.

akıcı, yanıcı, patlayıcı, uçucu, kokan, bozulabilen maddelerin saklanması da uygun değildir.

Kiralık kasalarda, kural olarak her bir kasa bölmesinin iki kilidi bulunur. Böylece banka, bir kilit için bir anahtar⁶ kendinde bulundururken, diğer kilit için müşteriye bir veya birden çok anahtar teslim eder. Böylece, müşteri, kasa bölmesini sadece bankanın katılımıyla açıp kapayabilir. Banka da tıpkı müşteri gibi, kasayı tek başına açamaz. Dolayısıyla sözleşmenin her bir tarafı, anahtarını sadece diğerinin anahtarına bağlı olarak kullanabilir; hiçbir anahtar kasayı tek başına açmaz.⁷ Buna karşılık, tek bir kilidi bulunan ve müşteri tarafından tek başına açılıp kilitlenebilen kiralık kasalar da bulunmaktadır.⁸ Ancak bunlar istisnaîdir; zira banka çift kilit sayesinde hem kasanın güvenliğini daha iyi sağlayabilir, hem de kontrolü elinde bulundurabilir.⁹

Günümüzde, müşteri tarafından, banka görevlisinin yardımı olmaksızın, yedi gün, yirmi dört saat kullanılabilen ve önceden randevu alınmasını gerektirmeyen kasalar hizmete girmiştir. Söz konusu kasalara, müşteri tarafından, biyometrik kimlik tanıma sistemi, özel manyetik kart, şifre ve benzeri araçların kullanılması yoluyla erişilmekte ve kasanın kilidi sadece müşteride bulunan anahtarla açılıp tekrar kilitlenmektedir. Robotik veya otomatik kasa olarak adlandırılan söz konusu kasalar, mesai saatlerine bağlı olmaksızın kullanılabilirler için yararlıdır. Ayrıca bu tür kasalar, mahremiyetin en üst düzeyde gerçekleşmesini de sağlar.

B. Kasa Kiralama Sözleşmesinin Tanımı ve Özellikleri

Kasa kiralama sözleşmesi, bankanın, değerli varlıkların saklanabilmesine uygun nitelikte olan ve güvenliği en üst düzeyde sağlanan bir ka-

⁶ Uygulamada bu anahtara "kılavuz anahtar" denilmektedir.

⁷ LOTZ, Peter, Der Schrankfachvertrag unter besonderer Berücksichtigung des Bankgeheimnisses, Basel 1940; s. 11; ROESLE, Max C., Der Schrankfachvertrag der Banken, Zürich 1982, s. 15; SCHÖNLE, Herbert, Bank- und Börsenrecht, München 1971, s. 276; ABEGG/GEISSBÜHLER/HAEFELI/HUGGENBERGER, s. 120; ARPA-GAUS/STADLER/WERLEN, s. 493.

⁸ BAUMBACH, Adolf/HOPT, Klaus J., Beck'sche Kurz-Kommentare, Band 9, Handelsgesetzbuch: HGB, 40. Auflage, München 2021, (7) Bankgeschäfte, Rn. V/1; ABEGG/GEISSBÜHLER/HAEFELI/HUGGENBERGER, s. 120.

⁹ TEKİNALP, Ünal, Ünal Tekinalp'in Banka Hukukunun Esasları, 2. Bası, İstanbul 2009, s. 469.

sanın kullanılmasını müşterisine bırakmayı, müşterinin de bunun karşılığında genellikle yıllık olarak belirlenen bir bedel ödemeyi üstlendiği, tam iki tarafa borç yükleyen, rızâî bir sözleşmedir.¹⁰

Kasa kiralama sözleşmesinin bir tarafında banka, diğer tarafında ise gerçek veya tüzel kişi bulunur. Bankalar, özen yükümünün bir gereği olarak, kasalarını, güvenilirlikleri konusunda herhangi bir tereddüt bulunmayan ve kural olarak hâlihazırda başka bir iş ilişkisi içinde buldukları kişilere kiraya verir.¹¹ Kiralanan kasanın, müşteri tarafından yasadışı bir amaçla kullanılacağına dair göstergeler varsa, bankanın, kasasını kiraya vermemesi önerilmektedir.¹² Bu bağlamda, kasanın özellikle Türk Ceza Kanunu'nun 282. maddesinde düzenlenen "suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçu" kapsamında kullanılacağına dair belirtiler varsa ve bu durum, banka tarafından biliniyorsa banka, kasasını kiraya vermemelidir. Örneğin, kasayı kiralamak isteyen müşteri hakkında, "suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçu" dolayısıyla yapılmakta olan bir soruşturma veya görülmekte olan bir dava kapsamında; yetkili makamlarca, müşterinin bankadaki hesaplarına el konulmuşsa bankanın artık o müşterisine kasasını kiraya vermemesi gerekir.

Kasa kiralama sözleşmesinin karşı tarafında genellikle tek bir müşteri bulunur. Bununla birlikte, kasa bölmesinin iki veya daha fazla kişiye birlikte kullandırılması da mümkündür. Bu tür sözleşmelerde her bir müşterinin, kasadan sözleşmenin tarafı olan diğer müşterinin katılımı olmaksızın yararlanabilmesi veya sözleşmenin tarafı olan tüm müşterilerin kasadan ancak beraberce yararlanabilmesi kararlaştırılır.¹³ Eğer sözleşmede aksi kararlaştırılmadıysa, her bir müşteri, diğerinin katılımı olmaksızın kasayı tek başına kullanabilir.¹⁴

¹⁰ SCHÖNLE, s. 276-277; BAUEN/ROUILLER, s. 185; ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 492.

¹¹ ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 492.

¹² ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 492; BAUEN/ROUILLER, s. 185; KAPLAN, İbrahim, Banka Sözleşmeleri Hukuku, Cilt I, Ankara 1996, s. 211.

¹³ ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 493.

¹⁴ BUNTE, Hermann- Josef/Zahrte, Kai, AGB-Banken, AGB-Sparkassen, Sonderbedingungen: AGB-Banken Kommentar, 5. Auflage, München 2019, 4. Teil, IX. Sonderbedingungen für die Vermietung von Schrankfächern, Rn. 7; Schimansky, Herbert/Bunte, Hermann-Josef/Lwowski, Hans-Jürgen/Klanten, Thomas, Bankrechts-Handbuch, Band I, 5. Auflage, München 2017, § 73, Rn. 7. Krş. Roesle, s. 63.

Kasa kiralama sözleşmeleri, genellikle, tamamen veya kısmen “genel işlem koşulları”¹⁵ içeren standart sözleşmelerdir.¹⁶ Bankaların, müşterilerine sundukları standart kasa kiralama sözleşmelerinin yanında, bankadan kasa kiralanmasına ilişkin olarak tarafların karşılıklı haklarını ve borçlarını ayrıntılı olarak içeren genel bir düzenleme de bulunabilir. Taraflar arasında kurulan asıl kasa kiralama sözleşmesinde, bankanın genel düzenlemesine, sözleşmenin eki olarak yer verilebilir ve böylece, bankanın kasa kiralanmasına ilişkin genel düzenlemesi, kasa kiralama sözleşmesinin bir parçası hâline getirilebilir.¹⁷ Bankanın, kasa kiralamaya ilişkin genel düzenlemesinin, müşteriyle kurulan kasa kiralama sözleşmesinin ekinde yer alması, söz konusu düzenleme hükümlerinin de “genel işlem koşulu” olarak nitelendirilmesine engel olmaz (TBK m. 20/II).

III. KASA KİRALAMA SÖZLEŞMESİNİN HUKUKÎ NİTELİĞİ

Kasa kiralama sözleşmesinde, bankanın kasanın kullanılmasını müşteriye bırakma, müşterinin de bunun karşılığında bedel ödeme edimleri, kira sözleşmesinin ana unsurlarını oluşturmaktadır (TBK m. 299).¹⁸ Bundan hareketle, öğretilde bir görüş, kasa kiralama sözleşmesini “adî kira sözleşmesi” olarak nitelendirmektedir.¹⁹ Kasa kiralama sözleşmesindeki “kiralama” ifadesi ve uygulamada bu sözleşmenin yeknesak olarak

¹⁵ Genel işlem koşulları ve genel işlem koşullarının unsurları hakkında ayrıntılı bilgi için özellikle bkz. ATAMER, Yeşim, Sözleşme Özgürlüğünün Sınırlandırılması Sorunu Çerçevesinde Genel İşlem Şartlarının Denetlenmesi, İstanbul 1999, s. 61 vd.

¹⁶ KOÇ, Nevzat, İsviçre-Türk Hukukunda Bankaya Tevdi Sözleşmesi, Prof. Dr. Şükrü Postacıoğlu'na Armağan, İzmir 1997, s. 175; AKYOL, Şener, Banka Sözleşmeleri, İstanbul 2001, s. 148; ROESLE, s. 92; BAUMBACH/HOPT, (7), Rn. V/1.

¹⁷ ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 493; BAUEN/ROUILLER, s. 186.

¹⁸ ROESLE, s. 42; SCHÖNLE, s. 276-277; ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 492; BAUEN/ROUILLER, s. 185.

¹⁹ Alman hukukunda kasa kiralama sözleşmesinin, hukukî niteliği itibarıyla, kira sözleşmesi olduğu genel olarak kabul görmektedir (Bkz. JAUERNIG, Othmar/MANSEL, Heinz-Peter, Bürgerliches Gesetzbuch, 18. Auflage, München 2021, BGB § 688 Rn. 9; SCHWINTOWSKI, Hans-Peter/SCHLEICHER, Bettina, Bankrecht, 5. Auflage, Köln 2018, s. 891; BUNTE/ZÄHRTE, 4. Teil, IX, Rn. 1a; SCHÖNLE, s. 277; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 2; BAUMBACH/HOPT, (7), Rn. V/1; kasa kiralama sözleşmesinin atipik sözleşme olduğu yönünde bkz. EM-MERICH, Volker, Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch - Band 3: Schuldrecht - Allgemeiner Teil II, 8. Auflage, München 2019, BGB § 311 Rn. 25). İsviçre ve Türk hukukunda, kasa kiralama sözleşmesini adî kira sözleşmesi olarak kabul eden yazarlar bulunmaktadır (BECKER, Hermann/GAUTSCHI, Georg, Berner

“kiralık kasa sözleşmesi” olarak anılması, bu görüşü destekler niteliktedir. İsviçre Federal Mahkemesi, bir kararında kasa kiralama sözleşmesinin hukukî niteliği itibariyle kira sözleşmesi olduğuna hükmetmiştir.²⁰

Kasa kiralama sözleşmesinde bankanın edimi, adı kira sözleşmesinden farklı olarak sadece kasanın kullanılmasını müşteriye bırakmaktan ibaret değildir. Zira müşterinin bir bankadan kasa kiralamaktaki temel amacı, değerli varlıklarını başkalarının erişiminden korumak; diğer bir ifadeyle, değerli varlıklarını güvenli bir yerde “saklamaktır”. Kasa kiralama sözleşmesiyle, banka, kiraya verdiği kasayı yangın, deprem, hırsızlık gibi dışarıdan gelen her türlü etkiden korumayı yükümlenir. Bu açıdan, kasa kiralama sözleşmesinin, hukukî niteliği itibariyle bir “saklama sözleşmesi” (TBK m. 561/I) olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği sorunu doğar. Ne var ki, kasa kiralama sözleşmesi, hukukî niteliği itibariyle bir “saklama sözleşmesi” değildir.²¹ Şöyle ki; kasa kiralama sözleşmesinde müşteri, bankaya bir taşınırını, güvenli bir yerde korunması amacıyla teslim etmez. Aksine, banka sadece, güvenli olan ve müşterinin anahtarıyla açılan bir kasayı müşterinin kullanımına bırakır; müşteri de bu kasanın içine değerli eşyasını kilitler. Kasa kiralama sözleşmesinde

---

Kommentar, Obligationenrecht, Die einzelnen Vertragsverhältnisse, Besondere Auftrags- und Geschäftsführungsverhältnisse sowie Hinterlegung, Art. 425-491, Bern 1962, Vorb. Hinterlegung, N. 3 (c); HIGI, Peter/BÜHLMANN, Anton, Zürcher Kommentar, Die Miete, Vorbemerkungen zum 8. Titel (Art. 253 - 273c OR), Art. 253 - 265 OR, 5. Auflage, Zürich 2019, Vorb. zum OR Art. 253-273c, N. 205; HONSELL, Heinrich/VOGT, Nedim Peter/WIEGAND, Wolf-gang/KOLLER, Thomas, Basler Kommentar, Obligationenrecht I, Art. 1-529 OR, 6. Auflage, Basel 2015, Art. 472, N. 9; HULLIGER, Urban/HEINRICH, Peter, Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Vertragsverhältnisse Teil 1: Innominatkontrakte, Kauf, Tausch, Schenkung, Miete, Leihe, 3. Auflage, Zürich 2016, OR Art. 253, N. 13; GRASSINGER, E. Gülçin, Kasa Kirası Sözleşmesi, Prof. Dr. Halid Kemal Elbir'e Armağan, İstanbul 1996, s. 154; YÜKSEL, Ali Sait/YÜKSEL, Aslı/YÜKSEL, Ülkü, Bankacılık Hukuku ve İşletmesi, 10. Bası, İstanbul 2004, s. 499; LOTZ, s. 34).

²⁰ BGE 102 III 6 ff.

²¹ LOTZ, s. 25; ROESLE, s. 48; SCHÖNLE, s. 277; JAUERNIG/MANSEL, BGB § 688 Rn. 9; BAUMBACH/HOPT, (7), Rn. V/1; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 2; BUNTE/ZAHRTE, 4. Teil, IX, Rn. 1a; BECKER/GAUTSCHI, BK, Vorb. Hinterlegung, N. 3 (c); HONSELL/VOGT/WIEGAND/KOLLER, BSK, OR Art. 472, N. 9; ARPAGAU/STADLER/WERLEN, s. 492; BAUEN/ROUILLER, s. 185; ABEGG/GEISSBÜHLER/HAEFELI/HUGGENBERGER, s. 120; GRASSINGER, s. 152; KOÇ, s. 176; TEKİNALP, s. 470; AKYOL, s. 145. Buna karşılık, Yargıtay bir kararında kasa kiralama sözleşmesinden saklama sözleşmesi olarak söz etmiştir (Y. 11. HD, 10.11.2015, E. 2015/4801, K. 2015/11778).

müşteri, bankanın kilidi açmak dışında bir katılımı olmaksızın, kendi eşyasına erişebilir ve hatta isterse kasayı boş tutabilir. Bedel, kasaya bırakılan eşyaya göre değil; kasanın büyüklüğüne göre belirlenir.²² İki kilitli kasalarda bile, bankanın katılımı, sadece kasa dairesinin ve kilitlerden birinin açılmasından ibarettir. Müşterinin, kasada tuttuğu eşyaya ulaşabilmesi, bankanın iradesine bağlı değildir. Gizlilik ilkesi nedeniyle, banka, müşterinin kasada ne sakladığını bilmez. Bankanın kasa içeriğine doğrudan erişimi yoktur. Banka, müşterinin “kendisine bıraktığı” bir taşınırı güvenli bir yerde koruma altına almaz.²³

Kasa kiralama sözleşmesinde banka, sıradan bir kira sözleşmesinde kiraya verenin üstlenmediği, kasa dairesinin gözetilmesi, kasanın güvenliğinin sağlanması ve denetiminin yapılması yükümleri ile müşterinin kasaya erişmesinde iş birliğinde bulunma yükümünü üstlenir. Müşteri ise, ödemeyi üstlendiği bedeli, sadece kasayı kullanmasının karşılığı olarak değil; aynı zamanda, bankanın gözetleme, denetleme ve güvenliği sağlama edimleri ile kasaya erişimde iş birliğinde bulunma edimlerinin bir karşılığı olarak öder. Dolayısıyla, kasa kiralama sözleşmesi, kira sözleşmesinin aslî unsurlarının yanında, vekâlet sözleşmesinin aslî unsurlarını (TBK m. 502/I) da içerir. Kasa kiralama sözleşmesinde, banka, kasanın kullanılmasını müşteriye bırakma borcunun yanında; müşterinin yararına ve iradesine uygun olarak kasanın güvende tutulmasına yönelik işleri, kasa dairesini ve iki kilitli kasalarda bir kilidi açma işini özenli bir biçimde yerine getirmeyi yükümlenir. Dolayısıyla, kasa kiralama sözleşmesi, hukukî niteliği itibarıyla, salt bir kira sözleşmesi olarak değil; kanunda düzenlenen kira ve vekâlet sözleşmelerine ilişkin aslî unsurların, kanunun öngörmediği bir biçimde birleşmesinden meydana gelen “karma sözleşme”²⁴ olarak nitelendirilebilir.²⁵

²² YÜKSEL, s. 499, dipnot 226.

²³ LOTZ, s. 25-27; SCHÖNLE, s. 277; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 3; BECKER/GAUTSCHI, BK, Vorb. Hinterlegung, N. 3 (c); ABEGG/GEISSBÜHLER/HAEFELI/HUGGENBERGER, s. 120; ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 492.

²⁴ Karma sözleşme, edimin içerik ve yüklenilme biçimine bağlı sözleşmelerin esaslı unsurlarını kısmen veya tamamen kanunun öngörmediği bir bütünlük içinde birleştiren tek bir sözleşmedir [KUNTALP, Erden, Karışık Muhtevalı Akit (Karma Sözleşme), 2. Bası, Ankara 2013, s. 157].

²⁵ ROESLE, s. 48-49; ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 493; BAUEN/ROUILLER, s. 186; ABEGG/GEISSBÜHLER/HAEFELI/HUGGENBERGER, s. 120; KOÇ, s. 176. Öğretide AKYOL, kasa kiralama sözleşmesini, kira niteliği ağır basan, ancak bankanın

IV. KASA VE KASA İÇERİĞİ ÜZERİNDEKİ ZİLYETLİK DURUMU İLE BUNUN SONUÇLARI

A. Kasa ve Kasa İçeriği Üzerindeki Zilyetlik Durumu

Banka tarafından müşteriye kiraya verilen “boş bir çelik bölüm olarak” kasa üzerinde, müşterinin dolaysız, tek başına, fer’î zilyetliği; bankanın ise dolaylı, aslî zilyetliği bulunmaktadır. Çift kilitli kasalarda, kasa bölümünün kapısı üzerinde bankanın ve müşterinin birlikte zilyetliği bulunmaktadır.²⁶

Kasanın içeriği veya başka bir ifadeyle, müşteri tarafından kasaya bırakılanlar üzerindeki zilyetlik durumu öğretide tartışmalıdır. Öğretideki bir görüş, bankanın, özellikle kasanın açılabilmesi için her zaman müşterisiyle iş birliği yapmak zorunda olmasından hareketle, bankanın kasaya konulan varlıklar üzerinde, müşteriyle “birlikte zilyetliğinin” söz konusu olduğunu savunmaktadır.²⁷ Buna karşılık, öğretide hâkim olan ve bizim de katıldığımız diğer bir görüşe göre, bankanın, kasa içeriği üzerinde, herhangi bir zilyetliği bulunmamaktadır.²⁸ Şöyle ki; bankaya saklanması için “tevdî edilen” değerli eşyadan farklı olarak, bankanın, kasa

---

muhafaza, hizmet ve iş görme (vekâlet) edimleri bulunan kombine bir sözleşme olarak nitelendirmektedir (AKYOL, s. 147). Öğretide *KAPLAN* ise kasa kiralama sözleşmesinin, basit kiranın unsurlarının ağır bastığı, saklama sözleşmesiyle vekâletin ikincil unsurlarını barındıran karma sözleşme niteliğinde olduğunu kabul etmektedir (*KAPLAN*, s. 210).

²⁶ SCHÖNLE, s. 277; TEKİNALP, s. 470; *KAPLAN*, s. 214.

²⁷ ZOBL, Dieter/THURNHERR, Christoph, Berner Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Sachenrecht, Die beschränkten dinglichen Rechte, Das Fahrnispfand, Systematischer Teil und Art. 884-887 ZGB, 3. Auflage, Bern 2010, Art. 884, N. 546’de ve LOTZ, s. 19, dipnot 15’te anılan yazarlar; ROESLE, s. 35; GRASSINGER, s. 155.

²⁸ STARK, Emil W./LINDENMANN, Barbara, Berner Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Der Besitz, Art. 919-941 ZGB, 4. Auflage, Bern 2016, Art. 919, N. 60; BATTAL, Ahmet, Güven Kurumu Nitelendirmesi Işığında Bankaların Hukukî Sorumluluğu, Ankara 2001, s. 270; ZOBL/THURNHERR, BK, ZGB Art. 884, N. 546; STARK/LINDENMANN, BK, ZGB Art. 920, N. 59; SCHÖNLE, s. 277; BUNTE/ZÄHRTE, 4. Teil, IX, Rn. 3; BAUMBACH/HOPT, (7), Rn. V/1; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 16; SCHWINTOWSKI/SCHLEICHER, s. 891; LOTZ, s. 22; ARPAGAU/STADLER/WERLEN, s. 494; BAUEN/ROUILLER, s. 186; ABEGG/GEISSBÜHLER/HAEFELI/HUGGENBERGER, s. 120; AKYOL, s. 148; *KAPLAN*, s. 217; TEKİNALP, s. 471; YÜKSEL, s. 500.

bölmesine konulan eşyaya doğrudan erişimi bulunmaz.²⁹ Müşteri tarafından kiralanan kasa bölmesinin açılması konusundaki ilk girişim, her zaman müşteriden gelir.³⁰ Bazı istisnaî durumlar dışında, banka, müşterinin iradesi olmaksızın kasayı açamaz ve kasanın içindekiler üzerinde fiilî hâkimiyet kuramaz. Bankanın kasaya konulacak nesnelere yoklayabilmesi ve bazı nesnelere kasaya konulmasını engelleyebilmesi, onun kasa içeriği üzerinde fiilî hâkimiyet kurabilmesinden değil; onun gözetim, denetim ve güvenlik yükümlerini yerine getirmesinden kaynaklanır.³¹ Bankanın, hukuka ve müşterinin iradesine aykırı olarak kasa içeriğine el atması, zilyetliğin gaspı anlamına gelir. Diğer taraftan, bankanın hukuka aykırı olarak müşterinin kasa içeriğine erişmesini engellemesi de zilyetliğe saldırı anlamına gelir.³² Kasanın çift kilitli olması ve her zaman bankanın katılımıyla açılması, bu durumu değiştirmez. Zira kasanın çift kilitli olması, müşterinin kasanın içinde bulunan eşya üzerindeki egemenliğini bankayla paylaşması anlamına gelmez.³³ Diğer yandan, bankanın, kasa içeriği üzerinde bir “zilyetlik iradesi” bulunmamaktadır.³⁴ Banka, kasanın içinde neyin olduğunu bile bilmez. Dolayısıyla, kasa içeriği üzerinde, müşteri, tek başına ve dolaysız zilyettir. Kasa içeriği üzerinde banka ve müşteri bakımından dereceli zilyetlik bulunmaz. Banka, müşteriye kasa içeriğini değil; sadece kasa bölmesini kiraya vermektedir.³⁵ Hâl böyle olunca, bankanın kasa içeriğinin aslî zilyedi olmasından söz edilemez. Burada bir elbirliği zilyetliği de yoktur.³⁶

Bankanın kasa içeriği üzerinde zilyetliğinin bulunmadığını kabul eden bazı yazarlar, bankanın kasa içeriği bakımından “zilyet yardımcısı”

²⁹ LOTZ, s. 22; BUNTE/ZAHRTTE, 4. Teil, IX, Rn. 3; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 16; ABEGG/GEISSBÜHLER/HAEFELI/HUGGENBERGER, s. 120.

³⁰ LOTZ, s. 22; ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 494.

³¹ SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 16; TEKİNALP, s. 471.

³² SCHÖNLE, s. 277.

³³ STARK/LINDENMANN, BK, ZGB Art. 919, N. 60; SCHÖNLE, s. 277; BUNTE/ZAHRTTE, 4. Teil, IX, Rn. 3; BAUMBACH/HOFT, (7), Rn. V/1; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 16.

³⁴ SCHÖNLE, s. 277; BUNTE/ZAHRTTE, 4. Teil, IX, Rn. 3; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 16.

³⁵ SCHÖNLE, s. 277.

³⁶ LOTZ, s. 22; ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 494.

olduğunu savunmaktadır.³⁷ Ne var ki, banka, kasa içeriği yönünden zilyet yardımcısı da değildir.³⁸ Zira zilyet yardımcısı, zilyet olmamakla birlikte, eşya üzerinde fiilî hâkimiyete sahip olan kişidir. Hâlbuki belirtildiği üzere, bankanın kasa içeriği üzerinde fiilî hâkimiyeti bulunmamaktadır.

Bankadaki bir kasa bölmesi, iki veya daha fazla kişiye birlikte kiraya verilmişse, kasa içeriği üzerinde birlikte zilyetlik söz konusu olur. Bu kapsamda, tek bir kasa bölmesi, birden fazla kişiye kiralanırken, her bir kiracının (müşterinin) diğerinin veya diğerlerinin katılımı olmaksızın kasayı tek başına kullanabilmesi veya tüm kiracıların kasayı ancak beraberce kullanabilmeleri kararlaştırılmış olabilir. Birinci ihtimâlde, her bir kiracı, diğerinin katılımı olmaksızın, kasa içeriği üzerinde fiilî hâkimiyeti kurabildiğinden, kasa içeriği yönünden kiracılar arasında, paylı zilyetlikten söz edilir. Buna karşılık, tüm kiracıların kasayı ancak beraberce kullanabildikleri ikinci ihtimâlde, elbirliğiyle zilyetlikten söz edilir. Elbirliğiyle zilyetlikte, kiralanan kasanın kilidi, ancak kiracılardan her birinde bulunan ayrı anahtarların kullanılması sayesinde açılıp kapanabilir. Kiracılardan hiçbiri, diğerinin katılımı olmaksızın, kendinde bulunan tek bir anahtarla kasayı açarak, kasa içeriğine el atamaz. Burada, birlikte zilyet olan kiracılar arasında, kasa içeriği üzerindeki zilyetlik ancak elbirliğiyle işletebilir hâle getirilmiştir.³⁹

Kasa içeriği üzerinde tek başına dolaysız zilyetliği bulunan müşterinin ölmesiyle, onun mirasçıları, Türk Medenî Kanunu'nun 599. maddesi gereğince, kendiliğinden, iradelerine bakılmaksızın kasa içeriği üzerinde elbirliğiyle zilyet hâline gelir. Mirasçıların, kasa içeriği üzerinde, kanun gereği elbirliği zilyetliğini elde edebilmesi için, onların mirasbırakanın öldüğünü veya onun bir kasa kiralama sözleşmesinin tarafı olduğunu bilmeleri gerekmez.⁴⁰

Kasa içeriğinde bulunan eşya, müşterinin veya üçüncü bir kişinin mülkiyetinde bulunabilir.⁴¹ Taşınırı çalınan, kaybolan veya iradesi dı-

³⁷ ZOBL/THURNHERR, BK, ZGB Art. 884, N. 546; ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 494.

³⁸ STARK/LINDENMANN, BK, ZGB Art. 919, N. 60.

³⁹ SEROZAN, Rona, Eşya Hukuku I, 3. Bası, İstanbul 2014, s. 115; GRASSINGER, s. 156; AKYOL, s. 148.

⁴⁰ ÖZTAN, Bilge, Miras Hukuku, 10. Bası, Ankara 2019, s. 22-25.

⁴¹ BUNTE/ZAHRTE, 4. Teil, IX, Rn. 3a; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLAN-TEN, § 73, Rn. 17.

şında elinden çıkan ve bu taşınırın bankadaki bir kiralık kasaya konulduğunu iddia eden üçüncü kişi, bankaya karşı taşınır davası (TMK m. 989) açamaz. Zira banka, taşınırın hâlihazırdaki zilyedi değildir.

B. Kasa İçeriğindeki Zilyetlik Durumunun Hukukî Sonuçları

Bankanın kasa içeriği üzerinde zilyetliğinin “bulunmamasının” önemli hukukî sonuçları vardır. Bunlardan ilki, bankanın kasa içeriği üzerinde teslimine bağlı taşınır rehnine sahip olamamasıdır. Gerçekten de teslimine bağlı taşınır rehlinin kurulabilmesi için alacaklının, taşınıra zilyet olması şarttır (TMK m. 939/I). Taşınır, fiilen yalnız rehnedenin hâkimiyetinde kaldığı sürece, rehin hakkı doğmaz (TMK m. 939/III). Kasa içeriğinde bulunan taşınır üzerinde, bankanın zilyetliği bulunmadığından, banka, kasa içeriğindeki taşınır üzerinde teslimine bağlı taşınır rehnine sahip olamaz.⁴² Hâl böyle olunca, bankayla müşteri arasındaki genel işlem koşulları içeren kasa kiralama sözleşmesinde, banka lehine, bankanın müşteriden olan alacakları yönünden, kasada bulunan taşınırlar üzerinde bir rehin hakkı tanınmış olsa bile, bu yönde bir anlaşma geçerli olmaz.⁴³ Bununla birlikte, bankayla müşteri, kasa kiralama sözleşmesinden ayrı bir anlaşma yaparak kasa içeriği üzerinde banka lehine bir rehin hakkı kurabilir.⁴⁴ Ancak söz konusu anlaşmanın geçerli olabilmesi için müşteri tarafından, bankaya, banka tarafından kendisine teslim edilmiş olan anahtarın geri verilmesi ve böylece bankanın, kasa içeriği üzerinde tek

⁴² SCHÖNLE, s. 278; BUNTE/ZAHRTE, 4. Teil, IX, Rn. 5; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 18; SCHWINTOWSKI/SCHLEICHER, s. 891; ZOBL/THURNHERR, BK, ZGB Art. 884, N. 546; ARPAGAU/STADLER/WERLEN, s. 494; ABEGG/GEISSBÜHLER/HAEFELI/HUGGENBERGER, s. 120. Krş. GRASSINGER, s. 158.

⁴³ SCHÖNLE, s. 278; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 18; BAUMBACH/HOPT, (7), Rn. V/1; ARPAGAU/STADLER/WERLEN, s. 494; ABEGG/GEISSBÜHLER/HAEFELI/HUGGENBERGER, s. 120; ZOBL/THURNHERR, BK, ZGB Art. 884, N. 548.

⁴⁴ SCHÖNLE, s. 279; BUNTE/ZAHRTE, 4. Teil, IX, Rn. 5; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 18; ZOBL/THURNHERR, BK, ZGB Art. 884, N. 547; ARPAGAU/STADLER/WERLEN, s. 494. Krş. ABEGG/GEISSBÜHLER/HAEFELI/HUGGENBERGER, s. 121.

başına dolaysız zilyet hâline getirilmesi zorunludur.⁴⁵ Bu bağlamda, bankanın, kasa içeriği üzerinde zilyetlik iradesinin oluşması gerekir.⁴⁶ Ayrıca, kasanın içinde yer alan ve üzerinde rehin hakkı kurulacak olan eşyanın belirlenmiş olması da gerekir.⁴⁷

Kasa içeriği üzerinde banka dışında üçüncü bir kişi lehine rehin hakkı kurulabilmesi için rehnalan alacaklının, kasa içeriği üzerinde dolaysız zilyet hâline getirilmesi gerekir.⁴⁸ Bunun için müşterinin, banka tarafından kendisine verilmiş olan anahtarı, rehnalan üçüncü kişiye teslim etmesi; böylece onun, taşınır üzerinde, hâkimiyeti sağlayan araçların teslimi yoluyla, dolaysız zilyet kılınması gerekir (TMK m. 977).⁴⁹ Müşteri, kasayı açıp kapamaya yarayan anahtarlardan birini, rehnalan alacaklıya devretmiş olmasına rağmen, rehnalan alacaklının katılımı olmaksızın tek başına kasayı açıp kapamaya devam edebiliyorsa, taşınır, fiilen sadece rehnedenin hâkimiyetinde kalmaya devam ettiğinden, TMK m. 939/III gereğince, rehin hakkı doğmaz. Buna karşılık, rehnedin müşteriyle rehnalan alacaklı, kasayı ancak beraberce açabiliyorsa, diğer bir ifadeyle, onlar kasa içeriği üzerinde elbirliğiyle zilyetse, kasa içeriği üzerinde alacaklı lehine rehin hakkı doğar.⁵⁰ Bankaya rehlin bildirilmesinden sonra banka, rehinli alacaklının rızası olmaksızın, müşterinin kasaya tek başına erişmesine izin veremez.⁵¹

Banka, kasa kiralama sözleşmesinden doğan bedel alacağına karşılık olmak üzere, müşterinin kasaya bıraktığı eşya üzerinde, TMK m. 950/I kapsamında bir "hapis hakkına" sahip olamaz. Zira TMK m. 950/I bağlamında bir hapis hakkı için bankanın, kasa içeriğinde bulunan taşınır veya

⁴⁵ SCHÖNLE, s. 279; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 18; AKYOL, s. 156.

⁴⁶ ZOBL/THURNHERR, BK, ZGB Art. 884, N. 547. Krş. OFTINGER, Karl/BÄR, Rolf, Zürcher Kommentar, Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Das Sachenrecht, Die beschränkten dinglichen Rechte, Das Fahrnispfand, Art. 884-918 ZGB, 3. Auflage, Zürich 1981, Art. 894, N. 250.

⁴⁷ SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 18.

⁴⁸ SCHÖNLE, s. 279.

⁴⁹ LOTZ, s. 66; ZOBL/THURNHERR, BK, ZGB Art. 884, N. 550.

⁵⁰ LOTZ, s. 68; AKYOL, s. 157.

⁵¹ ZOBL/THURNHERR, BK, ZGB Art. 884, N. 550.

kiymetli evrak üzerinde müşterinin rızasıyla sağlanan “zilyetliğinin bulunması” gerekir. Buna karşılık, belirtildiği üzere, bankanın, kasa içeriği üzerinde zilyetliği bulunmamaktadır.⁵²

Eşya hukukundan doğan hapis hakkının yanında, borçlar hukukunda, kira sözleşmesinden doğan “kiraya verenin hapis hakkı” da (TBK m. 336) vardır. Kira sözleşmesinden doğan hapis hakkında, üzerinde hapis hakkı kurulacak olan eşyanın zilyetliği, hapis hakkı sahibine değil; kiracıya aittir.⁵³ Bununla birlikte, bankanın, kira sözleşmesinden doğan bir hapis hakkı da yoktur. Zira TBK m. 336/I’de kiraya verenin hapis hakkı, sadece “taşınmaz kiralarna” özgülenmiştir. Kasa kiralama sözleşmesi, bir “taşınmaz kirası” olmadığından, bankanın, kasa içeriği üzerinde bir hapis hakkına sahip olmasından söz edilemez.⁵⁴ Diğer yandan, hapis hakkı, belirlilik ilkesi gereğince, kiracıya ait “eşya birliği” üzerinde kurulamaz.⁵⁵ Kasa içeriğinde bulunan eşya belirli olmadığından, bankanın kasa içeriği üzerinde hapis hakkına sahip olması mümkün değildir.⁵⁶ Bunun dışında, öğretide, müşterinin kasaya erişmek istediği her zaman, onun kasaya erişmesine izin verilmesi gerektiğinden hareketle, bankanın

⁵² OFTINGER/BÄR, ZK, ZGB Art. 895, N. 67; ZOBL/THURNHERR, BK, ZGB Art. 884, N. 549; ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 494; BAUEN/ROUILLER, s. 186; ABEGG/GEISSBÜHLER/HAEFELI/HUGGENBERGER, s. 121; KAPLAN, s. 226; TEKİNALP, s. 471.

⁵³ İNCEOĞLU, M. Murat, Kira Hukuku, Cilt I, İstanbul 2014, s. 303; TANDOĞAN, Halûk, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Cilt I/2, 3. Bası, Ankara 1985, s. 175.

⁵⁴ BECKER, Hermann, İsviçre Borçlar Kanunu Şerhi, İkinci Bölüm, Çeşitli Sözleşme İlişkileri, Madde 184-551, (Çeviren: Dura, A. S.), Ankara 1993, s. 314. Krş. ROESLE, s. 147 vd. Öğretide AKYOL, bankanın kasa içeriği üzerinde hapis hakkının “bulunmamasının”, bu sözleşmenin mahiyetine uygun düşeceğini belirttiğinden sonra; buna rağmen, bankanın kasanın içindekiler üzerinde hapis hakkını kullanabileceğini kabul etmektedir (AKYOL, s. 156). Öğretide KAPLAN ise banka kasa dairesinin taşınmaz olması, kiralık kasaların ise bütünleyici parça veya eklenti niteliğinde olması nedeniyle bankanın, kiracının neden olduğu kilit tamiri, kira bedeli ve benzeri harcamaların ödenmemesi durumunda, kasadaki eşya üzerinde hapis hakkını kullanabileceğini kabul etmektedir (KAPLAN, s. 226).

⁵⁵ HIGI, Peter/WILDISEN, Christoph, Zürcher Kommentar, Die Miete - Art. 266-268b OR, 5. Auflage, Zürich 2020, Art. 268b, N. 40.

⁵⁶ HIGI/WILDISEN, ZK, OR Art. 268b, N. 40, dipnot 62.

kasa içeriği üzerinde hapis hakkına sahip olamayacağı da savunulmaktadır.⁵⁷

V. TARAFLARIN BORÇLARI VE BORCA AYKIRILIKTAN DOĞAN SORUMLULUKLARI

A. Bankanın Borçları ve Borca Aykırılıktan Doğan Sorumluluğu

1. Genel Olarak

Taraflar arasında kurulan kasa kiralama sözleşmesinde ve varsa bu sözleşmenin eki hâline getirilen bankanın kasa kiralamaya ilişkin genel düzenlemesinde, bankadan kasa kiralanmasına ilişkin koşullar yer alır ve müşteri bu koşulları kabul etmek suretiyle kasa kiralama işlemini gerçekleştirir. İşte taraflar arasında kurulan kasa kiralama sözleşmesinde, sözleşmenin içeriği ve bu kapsamda, bankanın ve müşterinin hakları ve borçları, ayrıntılı olarak belirlenir.⁵⁸

2. Kasanın Kullanımını Müşteriye Bırakmak

Bankanın kasa kiralama sözleşmesinden doğan aslî edim yükümlerinden biri, değerli varlıkların saklanmasına uygun, güvenliği üst düzeyde sağlanmış olan ve belirli veya belirlenebilir bir kasanın kullanımını müşteriye bırakmaktır.⁵⁹ Bu kapsamda banka, kiralanana kasayı, sözleşmede amaçlanan kullanıma elverişli bir durumda müşteriye teslim etmek ve sözleşme süresince bu durumda bulundurmamakla yükümlüdür. Genel işlem koşullarıyla, müşteri aleyhine buna aykırı bir düzenleme yapılamaz (TBK m. 301).

Bankanın, kasanın müşteri tarafından kullanılabilmesi için müşteriye, kasayı açmaya yarayan anahtarı, varsa yedek anahtarı, elektromanyetik kartı ve benzeri araçları tutanakla teslim etmesi gerekir.⁶⁰ Ayrıca, kasa kiralama sözleşmesinde, kasadan yararlanılması özel bir kimlik kartının ibrazına bağlanmışsa, banka, müşterisine banka kasasından yarar-

⁵⁷ ZOBL, Dieter, Berner Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Sachenrecht, Die beschränkten dinglichen Rechte, Das Fahrnispfand, Art. 888-906 ZGB, 2. Auflage, Bern 1996, Art. 895, N. 158; BAUEN/ROUILLER, s. 186.

⁵⁸ ROESLE, s. 52; BUNTE/ZAHARTE, 4. Teil, IX, Rn. 2b; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 4; ARPAGAU/STADLER/WERLEN, s. 493.

⁵⁹ LOTZ, s. 35; ROESLE, s. 54; SCHÖNLE, s. 278; BUNTE/ZAHARTE, 4. Teil, IX, Rn. 9; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 4.

⁶⁰ ROESLE, s. 60; ARPAGAU/STADLER/WERLEN, s. 493.

lanmaya ilişkin özel kimlik kartını da teslim etmelidir. Varsa, kasa kullanımını için belirlenen parolanın müşteriyile paylaşılması gerekir.⁶¹ Otomatik kasalarda, müşterinin bilgilerinin (örneğin, kimlik bilgilerinin ve parmak izinin), onun kasayı kullanabilmesine yarayan elektronik sisteme tanıtılması ve şifre işlemlerinin gerçekleştirilmesi gerekir. Bazı bankalar, anahtarını yanında taşımak istemeyen veya kaybetmekten korkan müşterileri için, müşteri anahtarlarının kapalı bir zarfta, bankaya, bir bedel karşılığında tevdi edilmesi imkânını sunmaktadır.⁶² Böyle durumlarda, banka, müşteri tarafından kasanın kullanılmak istenmesi hâlinde, kendisine tevdi edilmiş olan ve içinde anahtar bulunan mühürlü zarfı müşteriye teslim etmeli ve kullanımdan sonra anahtarı geri alarak yine mühürlü zarfa koymalıdır.

3. Müşterinin Kasaya Erişmesinde İş Birliğinde Bulunmak

Adî kira sözleşmesinden farklı olarak kasa kiralama sözleşmesinde banka, kasanın kullanımını müşteriye sağlama edimini, tek seferde kasayı müşterinin kullanımına bırakmak suretiyle gerçekleştiremez. Bankanın, müşterinin kasayı kullanmak istemesi üzerine, kasanın açılmasına katılması da gerekir.⁶³ Bu kapsamda, müşterinin, çalışma saatleri içinde (TBK m. 94) kasayı kullanmayı talep etmesi üzerine, banka görevlisince kasa dairesinin kapısının ve kasa bölmesi iki kilitliyse birinci kilidin açılması ve müşterinin gizliliği koruyacak şekilde, değerli varlıklarını kasaya bırakabilmesi sağlanmalıdır. Otomatik kasalarda ise, müşterinin sözleşme hükümlerine göre, bu kapsamda, genellikle yedi gün yirmi dört saat, kasaya erişiminin sağlanması gerekir.⁶⁴ Banka, kasanın açılmasına katılma edimini yerine getirmezse, müşteri, bankadan ediminin yerine getirilmesini talep ve dava edebilir.⁶⁵

Bankanın, kiralanan kasanın müşteri tarafından kullanılmasında müşteriyile iş birliğinde bulunma yükümü, kasa kiralama sözleşmesinin vekâlet sözleşmesine ilişkin yönünü oluşturur. Dolayısıyla banka, kasanın müşteri tarafından kullanılmasında müşteriyile iş birliğinde bulunma

⁶¹ SCHÖNLE, s. 278.

⁶² ROESLE, s. 61; ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 493; BAUEN/ROUILLER, s. 188.

⁶³ LOTZ, s. 35; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 4; ABEGG/GEISSBÜHLER/HAEFELI/HUGGENBERGER, s. 120; ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 493; AKYOL, s. 149.

⁶⁴ SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 4.

⁶⁵ ZOBL/THURNHERR, BK, ZGB Art. 884, N. 546; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 4; BAUMBACH/HOPT, (7), Rn. V/1.

yükümünü, müşterinin haklı menfaatlerini gözetererek, sadâkat ve özenle yürütmelidir (TBK m. 506/II).⁶⁶ Bu kapsamda, kasanın, yetkisiz üçüncü bir kişi tarafından açılmaması için, banka görevlisinin, kasayı kullanmak isteyen müşteriden anahtarını, varsa, özel kimliğini göstermesini ve parolayı söylemesini istemesi gerekir. Ayrıca, banka görevlisinin, kasayı açmak isteyen müşteriden bir imza örneği almak suretiyle onun kimliğini saptaması gerekir.⁶⁷ Müşteri tarafından, kasa kiralama sözleşmesine uygun olarak, üçüncü bir kişi kiralanan kasayı açıp kapama konusunda özel bir vekâletname ile yetkilendirilmişse, bankanın vekâletname ve vekâletnameye dayanarak kasayı açmak isteyen üçüncü kişinin kimliği konusunda da gereken özeni göstermesi gerekir.⁶⁸ Müşterinin ölmesi hâlinde, tereke temsilcisi atanmamışsa, mirasçılardan tamamı olmaksızın mirasçılardan birinin veya birkaçının kasaya erişmesine izin verilemez.⁶⁹ Banka, kasa dairesine giren müşterinin, sadece sözleşmeyle kullanımı kendisine bırakılan ve numarası belli olan kasaya erişip erişmediğini denetlemelidir.⁷⁰

Banka tarafından, müşterinin veya yetkili temsilcisinin kasayı her ziyareti, kasa ziyaret tutanaklarına, tarih ve saatiyle birlikte işlenmelidir.⁷¹ Banka, müşteri kasayla ilgilenirken, onun herhangi bir banka çalışanı veya başka müşteriler tarafından rahatsız edilmesini önleyici önlemler almalıdır.⁷² Bankanın, kasa dairesini ve iki kilitli kasalarda kendisinde bulunan kilidin anahtarını özenle koruması, söz konusu anahtarın başkalarının eline geçmesini engelleyecek önlemler alması da gerekir.⁷³ Otomatik

⁶⁶ ABEGG/GEISSBÜHLER/HAEFELI/HUGGENBERGER, s. 120.

⁶⁷ LOTZ, s. 36; ROESLE, s. 84; SCHÖNLE, s. 278; ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 493.

⁶⁸ LOTZ, s. 38; SCHÖNLE, s. 278; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 4.

⁶⁹ ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 493; BAUEN/ROUILLER, s. 190. Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nun 23. maddesi uyarınca, bankalar nezdlerindeki kiralık kasa sahiplerinden birinin ölümü halinde (sulh hâkimi tarafından yapılacak tespit hariç) vergi dairesinin yetkili bir memuru hazır bulunmadıkça kasanın açılmasına ve bu memur huzurunda tespit edilmedikçe içeriğinin mirasçıları veya kanuni temsilcileri veya vekilleri tarafından alınmasına izin veremezler.

⁷⁰ ROESLE, s. 85.

⁷¹ ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 493.

⁷² SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 4.

⁷³ GRASSINGER, s. 157; AKYOL, s. 149.

kasalarda ise kasanın kullanılmasını sağlayan elektronik sistemin dışarıdan gelebilecek olan müdahalelere karşı korunması, bu kapsamda üçüncü kişilerin sisteme yetkisiz erişiminin engellenmesi ve yine müşterinin kasa ziyaretlerinin tarih ve saatiyle birlikte sisteme işlenmesi gerekir. Buna karşılık, banka kasadan ne alındığını veya kasaya ne konulduğunu bilmez; buna ilişkin bir gözden geçirme veya kaydetme yükümü üstlenmez.⁷⁴

4. Kasanın Güvenliğini Sağlamak ve Kasayı Dış Etkilerden Korumak

Banka, kasa kiralama sözleşmesi süresince, kasayı gözetlemekle, denetlemekle, kasanın güvenliğini en üst düzeyde sağlamakla ve kasayı dış etkenlere karşı korumakla yükümlüdür.⁷⁵ Bankanın kasayı hırsızlık, gasp, yetkisiz birinin kasayı açması gibi insan etkilerinden ve nem, yangın, sel, deprem gibi doğal güçlerden koruması gerekir.⁷⁶

Banka, kasa dairesinin gözetlenmesi, denetlenmesi ve güvenliğinin sağlanması işini müşterinin haklı menfaatlerini gözeterek, sadâkat ve özenle yürütmelidir (TBK m. 506/II).⁷⁷ Banka, kasa dairesini, sağlam inşa ettirmeli ve teknolojinin kabul gören en son standartlarına uygun olarak donatmalıdır.⁷⁸ Bu kapsamda, banka, kamera ve alarm sistemi kurmalı; şubenin büyüklüğü, işlem hacmi ve fizikî koşulları ile bulunduğu bölge gibi hususları değerlendirerek şubede gerekli güvenlik önlemlerini almalı;⁷⁹ şubede yeteri kadar güvenlik görevlisi bulundurmalıdır.

Banka, kasa dairesinin güvenliğini sağlarken, müşterinin mahremiyetini ihlâl etmekten kaçınmalı; donatımını, müşterinin gizliliğini sağlayacak şekilde ayarlamalıdır. Diğer taraftan, banka, kasa dairesinin ve iki kilitli kasalarda banka tarafından açılacak olan kilidi açmakla görevlendirdiği personelini özenle seçmekle yükümlüdür.

⁷⁴ ROESLE, s. 64.

⁷⁵ BUNTE/ZAHRTE, 4. Teil, IX, Rn. 2; ARPAGAU/STADLER/WERLEN, s. 493.

⁷⁶ BUNTE/ZAHRTE, 4. Teil, IX, Rn. 9; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 4; BAUEN/ROUILLER, s. 189; KAPLAN, s. 217.

⁷⁷ BAUEN/ROUILLER, s. 189.

⁷⁸ BAUMBACH/HOPT, (7), Rn. V/1; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 4; BUNTE/ZAHRTE, 4. Teil, IX, Rn. 2; AKYOL, s. 150-151. Krş. KAPLAN, s. 220.

⁷⁹ Bankaların İzne Tabi İşlemleri ile Dolaylı Pay Sahipliğinin(e) İlişkin Yönetmelik m. 8/IV.

Banka, müşteriye kiraya verilen kasa bölmesini, kural olarak, müşterinin rızası olmaksızın tek başına açmaz. İstisnâî olarak, deprem, savaş gibi olağanüstü durumların gerçekleşmesi, kasanın içine konulan eşyanın kasaya veya çevreye zarar verme tehlikesinin doğması, kasada saklanması sözleşme veya işin özelliği gereği yasak olan maddelerin kasaya konulduğuna yönelik güçlü şüphenin ortaya çıkması, uzun zamandan⁸⁰ beri sözleşme bedelini ödemeyen müşteriyle artık iletişimin kurulamaması gibi durumlarda, müşteriye veya yetkili temsilcisine ulaşılamıyorsa, kasa, müşteri orada olmaksızın açılabilir. Böyle durumlarda "acil durum açılışından" söz edilir.⁸¹ Buna karşılık, gecikmesinde sakınca bulunan bir durum yoksa ve müşteriye ulaşılabilmesine rağmen, müşteri, sözleşmeye aykırı olarak veya haklı olmayan bir nedenle, kasanın banka tarafından açılmasına rıza göstermiyorsa, banka, mahkemeye başvurarak, masrafı müşteriye ait olmak üzere, kasanın açılmasına izin verilmesini hâkimden isteyebilir. Kasanın, müşteri orada bulunmaksızın açılışında banka, kasayı bankada saklanan müşteri anahtarını kullanarak açabilir veya bir uzmandan yardım alarak zorla açtırabilir. Kasa, müşterinin veya yetkili temsilcisinin yokluğunda, olağan koşullarda bir noterin, olağanüstü koşullarda ise bankanın imzaya yetkili iki personelinin huzurunda açılmalıdır.⁸² Kasa açılışının detayları, bu kapsamda, tarih, saat, açılıştaki bulunan kişiler gibi bilgiler ile kasanın içinden çıkan varlıklar, açılış protokolüne ayrıntılı olarak kaydedilmelidir.⁸³

⁸⁰ Bu kapsamda, beş yıl veya daha uzun süre, "uzun zaman" olarak kabul edilebilir. Zira bir kimsenin beş yıl boyunca, kasasını ziyaret etmemesi ve kasa kiralama bedelini de ödememesi, onun kasasıyla arasında sıkı bir bağının kalmadığını gösterir. Böyle bir durumda, bankanın kasayı açmaktaki menfaati, müşterinin kasa içeriğinin başkaları tarafından öğrenilmemesine ilişkin menfaatine nazaran üstündür.

⁸¹ ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 494; BAUEN/ROUILLER, s. 188.

⁸² Kasanın müşterinin yokluğunda açılması hâlinde, durumu öğrenen müşteri tarafından, kasanın içeriğinde bulunan varlıkların kaybolduğuna veya çalındığına ilişkin iddiaların ileri sürülmesi ve bankanın sorumluluğuna başvurulması muhtemeldir. Buna karşılık, banka, kasanın içine müşteri tarafından neyin konulduğunu veya kasanın içinden neyin alındığını, hatta kasanın boş tutulup tutulmadığını bilmemektedir. Dolayısıyla, kasanın müşterinin yokluğunda açılması hâlinde, banka yönünden bir ispat güclüğü meydana gelir. İşte müşterinin yokluğunda kasanın açılması gereken hâllerde, eğer mümkünse, bir hukukî güvenlik kurumu olarak noterliğin yardımına başvurulması; bu mümkün değilse yine de hukukî güvenliğin ve ispat kolaylığının sağlanması amacıyla imzaya yetkili iki personelden yararlanılması yararlı olur.

⁸³ SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 13a; ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 494; BAUEN/ROUILLER, s. 188.

Kasa kiralama sözleşmesinde, saklama sözleşmesinin aksine (TBK m. 561/I), bankanın “kasanın içine konulan eşyayı” koruma yükümlülüğü bulunmamaktadır.⁸⁴ Bununla birlikte, kasanın içindeki eşyanın yangın, sel, deprem, savaş, terör olayları, halk ayaklanması gibi öngörülemeyen tehlikelerden zarar görme ihtimâlinin doğması durumunda, banka, olanakları çerçevesinde yapılabilecek olan her şeyi yapmak; bu kapsamda, müşteriyi uyarmak ve kasada bulunan eşyaya zarar gelmesini önleyecek önlemleri almakla yükümlüdür.⁸⁵ Bankanın bu yükümlülüğü, onun kasayı kiraya verme işini müşterinin haklı menfaatlerini gözeterek, sadâkat ve özenle yürütme yükümünün (TBK m. 506/II) ayrılmaz bir parçasıdır.⁸⁶ Banka, bu kapsamda mümkünse, kasayı güvenli bir yere nakletmeli ve hatta durumun özelliklerine göre, müşterinin katılımı olmaksızın kasa bölmesini açmalı ve içinden çıkanları güvenli bir yerde depolamalıdır.⁸⁷ Bu tür olağanüstü hâllerde, olağan koşullarda uygulanan müşterinin katılımı olmaksızın kasayı açma protokolü işletilemiyorsa; kasanın açılması, yukarıda da açıklandığı gibi, imzaya yetkili en az iki personelin huzurunda gerçekleştirilmeli ve kasadan çıkanlar, tarih ve saat belirtilmek suretiyle ayrıntılı olarak kaydedilmelidir.

5. Bankanın Sır Saklama Borcu

Kasa kiralama işi, mahremiyetin önem taşıdığı faaliyetlerden biridir. Kasa kiralama sözleşmesi, bankayla müşteri arasındaki güven ilişkisine dayanır. Kasa kiraya verme işini, TBK m. 506/II uyarınca, sadâkat ve özenle yürütmekle yükümlü olan banka, sır saklama ve gizlilik yükümü altındadır.⁸⁸

Bankacılık Kanunu’nun 73. maddesinde, bankanın müşteri sırlarını saklama yükümlülüğü açıkça ve ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Öğre-

⁸⁴ BUNTE/Zahrte, 4. Teil, IX, Rn. 2; Schönle, s. 278; Schimansky/Bunte/Lwowski/Klanten, § 73, Rn. 4. Krş. Kaplan, s. 218.

⁸⁵ Lotz, s. 35; Bunte/Zahrte, 4. Teil, IX, Rn. 2a; Schimansky/Bunte/Lwowski/Klanten, § 73, Rn. 4; Grassinger, s. 156; Ak Yol, s. 150.

⁸⁶ Henssler, Martin, Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, Band 6: Schuldrecht Besonderer Teil III (§§ 631-704), 8. Auflage, München 2020, § 688 Rn. 46.

⁸⁷ Bunte/Zahrte, 4. Teil, IX, Rn. 2a; Schimansky/Bunte/Lwowski/Klanten, § 73, Rn. 4.

⁸⁸ Gümüüş, Mustafa Alper, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Cilt II, 3. Bası, İstanbul 2014, s. 153-154; Lotz, s. 39; Roessler, s. 66; Grassinger, s. 159; Ak Yol, s. 153.

tide, müşteri sırrının en geniş anlamıyla değerlendirilmesi gerektiği, bankanın müşteriyle olan ilişkisinde ve bankacılık işlemleri çerçevesinde müşteriyle yaptığı işlemlerden müşteri sırrının doğduğu, bu kapsamda, bankadan kasa kiralayanların da banka müşterisi oldukları ve bu nedenle, bankanın kasa kiralama sözleşmesinin tarafı olan müşterinin de sırlarını saklamakla yükümlü olduğu, haklı olarak belirtilmektedir.⁸⁹

Sır saklama borcu altındaki banka, müşterinin bankada bir kasa kiralandığını, müşteriyle kurulan sözleşmenin standart kasa kiralama sözleşmesinden ayrılan yönlerini, varsa müşteriye verilen parolayı ve şifreyi, müşteri tarafından verilen temsil yetkisini, kasanın müşterinin veya yetkili temsilcinin kasayı ziyaretine ilişkin bilgileri, üçüncü kişilerle paylaşmaz.⁹⁰ Ayrıca banka, bir şekilde, müşterinin kasanın içine koyduğu eşyayı öğrenmişse, bu bilgiyi de üçüncü kişilerle paylaşamaz. Buna karşılık, müşteriyi aydınlatarak onun rızasını alan veya yetkili bir mercinin emrini yerine getiren banka, müşterinin kasa kiralamasına ilişkin bilgilerini açıklayabilir.

Banka nezdindeki kiralık kasa bilgileri, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında “kişisel veri” niteliği taşıdığından, söz konusu bilgilerin işlenmesi, silinmesi, yok edilmesi, anonim hâle getirilmesi, aktarılması gibi konularda, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu hükümleri uygulama alanı bulur.⁹¹

⁸⁹ REİSOĞLU, Seza, Bankacılık Kanunu Şerhi, Cilt II, Ankara 2007, s. 993; ALICI, Yaşar, Bankacılık Kanunu Şerhi, İstanbul 2007, s. 792.

⁹⁰ SCHINNERER, Erich/AVANCINI, Peter, Bankverträge, III. Teil, 3. Auflage, Wien 1976, s. 190.

⁹¹ Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun kararına (13.02.2020 tarihli ve 2020/118 sayılı Karar) konu olan bir olayda, aleyhinde icra takibi başlatılan borçlunun, bankalar nezdindeki hak ve alacakları üzerine haciz işlemi uygulanmak üzere, icra dairesi tarafından, diğer bankalarla birlikte, şikâyet edilen bankaya da haciz ihbarnamesi gönderilmiştir. Şikâyet edilen banka, ilgili kişinin kişisel veri niteliğinde olan hesap ve “kiralık kasa bilgilerini” İcra ve İflas Kanunu’nun ilgili hükmü dolayısıyla icra dairesine bildirmiştir. Şikâyetçi, kendi aleyhine haksız bir şekilde icra takibine geçildiğini, haczin haksız olduğunu ve tebligatın Tebligat Kanunu hükümlerine aykırı yapıldığı iddia ederek bankayı, Kurul’a şikâyet etmiştir. Kurul, inceleme sonucunda, “...veri sorumlusu olarak şikâyet edilen bankanın, İcra Dairesince ödeme emrinin tebliğ edilmesi ve kiralık kasaya haciz konulması işlemleri nedeniyle kişisel verilerin korunması mevzuatından kaynaklanan bir sorumluluğunun bulunmadığı ve icra ve iflas hukuku bakımından üçüncü kişi konumunda olduğu, kişisel veri olan hesap ve kiralık kasa bilgisinin veri sorumlusu nezdinde bankacılık ve kişisel verilerin korun-

6. Bankanın Borcu İhlâl Etmesinin Hukukî Sonuçları

Kasa kiralama sözleşmesinin geçerli olarak kurulmasından sonra, banka, müşteriye değerli varlıkların saklanmasına uygun, sağlam ve güvenli bir kasayı veya kasanın kullanılmasını sağlayan anahtar ve benzeri araçları teslim etmezse, müşteri, bankayı TBK m. 117 uyarınca, borçlunun temerrüdüne düşürebilir ve bankaya karşı borçlunun temerrüdünün hükümlerini (TBK m. 118 vd.) işletebilir.

Kasa kiralama sözleşmesinden doğan borçlarını hiç veya gereği gibi ifa etmeyen banka, kendisine hiçbir kusurun yüklenemeyeceğini ispat etmedikçe, müşterinin bundan doğan zararını gidermekle yükümlüdür (TBK m. 112). Banka, kiralanan kasanın müşteri tarafından kullanılmasında müşteriyle iş birliğinde bulunma, kasayı dış etkenlerden koruma, kasa dairesini gözetleme, denetlenme ve onun güvenliğini sağlama borçları ile sır saklama⁹² borcunu hiç veya gereği gibi yerine getirmemezse, müşterinin bundan doğan zararını, TBK m. 112 ve devamı hükümleri kapsamında⁹³ gidermekle yükümlü olur.⁹⁴

Bankanın, üstlenmiş olduğu borçları gereği gibi ifa edip etmediğinin belirlenmesinde, onun, somut olayda kasa kiraya verme işi yürüten

---

ması mevzuatına aykırı bir biçimde elde edildiğini gösteren bir bulguya rastlanılmadığı, veri sorumlusu tarafından, ilgili kişinin kişisel verisi olan hesap ve kiralık kasa bilgilerinin, 2004 sayılı İcra İflas Kanununun 89 uncu ve 367 nci madde hükümleri çerçevesinde Kanunun 5 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (ç) bendinde yer alan "hukuki yükümlülüğün yerine getirilmesi" şartına dayalı olarak Kanunun 8 inci maddesine uygun olarak icra iflas mevzuatı çerçevesinde aktarıldığı" gerekçesiyle şikâyetçinin iddialarıyla ilgili olarak Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında yapılacak bir işlem bulunmadığına karar vermiştir.

⁹² Yargıtay kararına konu olan bir olayda banka, yanlışlıkla müşterinin bilgisi ve izni olmaksızın kasa kilidini kırdırması ve kasa içerisindekileri üçüncü bir kişiye teslim etmiştir. Müşteri, bankadan manevî tazminat talebinde bulunmuştur. Yerel mahkeme, davanın reddine karar vermiştir. Yargıtay bize göre "isabetli olmayan bir biçimde", kararı onamıştır (Y. 11. HD, 27.02.2017, E. 2016/971, K. 2017/1113).

⁹³ Yargıtay bir kararında, kasa kiralama sözleşmesinin tarafı olan müşterinin ölmesi üzerine, mirasçılardan birinin kasa içeriğine yetkisiz olarak ulaşması olayını, bankacılık işleminden kaynaklanmayan, banka memurunun dikkatsizliği ve hatasından kaynaklanan "haksız fiilden kaynaklı" tazminat davası olarak nitelendirmiştir (Y. 20. HD, 26.06.2015, E. 2015/1505, K. 2015/6478). Bize göre, sözü edilen kararda müşterilerin mirasçılarıyla banka arasındaki sözleşmesel borç ilişkisi göremezden gelindiğinden, Yargıtay'ın kararı yerinde değildir.

⁹⁴ SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 5; BAUEN/ROUILLER, s. 189; KAPLAN, s. 218.

basiretli bir bankadan⁹⁵ beklenebilecek olan en yüksek derecede özen ölçüsünde davranıp davranmadığına bakılır (TBK m. 506/II).⁹⁶ Bankanın özen borcundan doğan sorumluluğunun belirlenmesinde, kasa kiraya verme işi ve hizmeti üstlenen basiretli bir bankanın göstermesi gereken davranış esas alınır (TBK m. 506/III).⁹⁷ Ayrıca, TTK m. 18/II'ye göre bankanın, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde, bu kapsamda kasa kiraya verme işinde, basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir. Böylece, bankanın özen ölçütünün ve bu kapsamda, kusurluluğunun belirlenmesinde, basiretli bir bankanın davranışı esas alınarak, bankanın özen ölçüsü objektifleştirilmiştir.⁹⁸

Bankanın, borca aykırı davranışından zarar gören müşterinin, bankanın kusurlu olduğunu ispat etmesine gerek yoktur. Aksine banka, kusura kusurluluğunu ispat etmelidir (TBK m. 112). Eğer banka, kasa kiralama işi yürüten basiretli bir bankanın göstermesi gereken bütün özeni gösterdiğini ispat edebilirse, sorumluluktan kurtulabilir. Ayrıca, banka, borcun sözleşmeye uygun olarak ifa edilmemesinin beklenmeyen hâlden, mücbir sebepten, müşteriden veya onun kasayı kullanan yetkili temsilcisinden kaynaklandığını ispat edebilirse, müşterinin zararını gidermekle yükümlü olmaz.⁹⁹ Bu kapsamda, örneğin banka, kasanın salgın hastalık, devletin koyduğu yasaklar, savaş, grev ve benzeri sebeple açılmadığını

⁹⁵ Bir tacir olarak banka, ticaretine ilişkin bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmek zorundadır (TTK m. 18/II). Basiretli bir banka, kendi personelinin yeteneklerine ve imkânlarına göre ondan beklenebilecek olan özeni değil, bankacılık sektöründe faaliyet gösteren “tedbirli, öngörülü” bir bankadan beklenebilecek olan özeni göstermekle yükümlüdür (Genel olarak tacir yönünden bkz. ARKAN, Sabih, Ticarî İşletme Hukuku, 27. Bası, Ankara 2021, s. 153).

⁹⁶ GÜMÜŞ, Mustafa Alper, Türk-İsviçre Borçlar Hukukunda Vekilin Özen Borcu, İstanbul 2001, s. 211.

⁹⁷ GÜMÜŞ, Özel Hükümler, s. 160.

⁹⁸ GÜMÜŞ, Özel Hükümler, s. 163. Yargıtay'ın yerleşik içtihatlarına göre de bir güven kurumu olarak bankalar, basiretli bir tacir gibi davranmak zorunda olup objektif özen yükümü altındadır (Y. HGK, 10.6.2015, E. 2013/2426, K. 2015/1540; Y. 11. HD, 12.2.2014, E. 2013/14362, K. 2014/2390; Y. 11. HD, 13.01.2020, E. 2019/2248, K. 2020/278).

⁹⁹ OĞUZMAN, M. Kemal/ÖZ, M. Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt I, 12. Bası, İstanbul 2014, s. 418; EREN, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 23. Bası, Ankara 2018, s. 1092.

ispat edebilirse, zarardan sorumlu olmaz. Bununla birlikte, böyle durumlarda dahi müşteriyi uyarmayan ve kasada bulunan eşyaya zarar gelmesini önleyecek tedbirleri almayan banka, müşteriye karşı sorumlu olabilir.

Banka, kasa kiralama sözleşmesinden doğan yükümlerini banka personeli aracılığıyla yürütür. Banka personeli, bankanın kasa kiralama sözleşmesiyle üstlenmiş olduğu borçların yerine getirilmesi bakımından ifa yardımcısı niteliğindedir. Banka, kasa kiralama sözleşmesinden doğan borçlarının yerine getirilmesi sırasında, banka personelinin müşteriye verdiği zararlardan sorumludur (TBK m. 116/I). Borçlunun, yardımcı kişinin verdiği zararlardan sorumlu tutulabilmesi için, kendisinin veya ifa yardımcısının kusurunun gerekli olup olmadığı, öğretide tartışmalıdır.¹⁰⁰ Bankanın, müşterinin uğradığı zarardan sorumluluğu, banka personelinin değil, bankanın “varsayımsal kusuruna” dayanır. Banka personelinin zarar verici davranışını, bizzat bankanın genel müdürü¹⁰¹ yapmış olsaydı, bu davranış onun için kusurlu sayılacak idiyse, bankanın varsayımsal kusuru meydana gelmiş olur ve banka meydana gelen zarardan sorumlu tutulur.¹⁰² Banka, eğer banka genel müdürü, banka personeli yerine o davranışı gerçekleştirseydi, bu, onun için kusurlu bir davranış olarak sayılmayacak idiyse, banka bu hususu ispat ederek sorumluluktan kurtulabilir.¹⁰³ Ancak varsayımsal değerlendirme yapılırken, banka genel müdürünün genel bilgi ve kişisel yetenekleri değil; yardımcı kişiye bırakılan iş için gerekli olan bilgi ve yetenekler dikkate alınır. Hâl böyle olunca, banka personelinin kusurunun bulunmaması, dıșsal ve nesnel nedenlere dayanıyorsa, banka, müşterinin uğradığı zarardan sorumlu olmaz.¹⁰⁴

¹⁰⁰ Söz konusu tartışmalarla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. ŞENOCAK, Zarife, Borçlunun İfa Yardımcılarından Dolayı Sorumluluğu, Ankara 1995, s. 203 vd.; YÜNLÜ, Semih, Yardımcı Kişilerin Fiillerinden Sorumluluk, İstanbul 2019, s. 276 vd.

¹⁰¹ Borçlu tüzel kişiyse, bu tüzel kişinin yardımcı kişisinden dolayı sorumlu olup olmayacağı araştırılırken, bu tüzel kişinin yetkili organlarını oluşturan gerçek kişilerin bizzat ifade bulunmaları hâlinde sorumluluğun söz konusu olup olmayacağına bakılır (OĞUZMAN/ÖZ, s. 438.) Türk Ticaret Kanunu’ndan farklı olarak genel müdürlük, Bankacılık Kanunu’nda bankanın zorunlu bir organı olarak düzenlenmiştir (OĞUZ, Sefer, Bankacılık Kanunu Kapsamında Banka Yöneticilerinin Şahsi Sorumlulukları, İÜHFD 2017, C. 8, S. 1, s. 260).

¹⁰² ŞENOCAK, s. 211; YÜNLÜ, s. 287; OĞUZMAN/ÖZ, s. 436; EREN, s. 1108.

¹⁰³ ŞENOCAK, s. 211; OĞUZMAN/ÖZ, s. 436; EREN, s. 1109.

¹⁰⁴ OĞUZMAN/ÖZ, s. 436.

7. Bankanın Sorumluluğunu Kaldıran Kayıtlar

Bankalar, müşterilerle kurulan kasa kiralama sözleşmelerine, kasa içeriğiyle ilgili hiçbir sorumluluk kabul etmediklerine dair hükümler koymaktadır. Ne var ki, bankanın, kasanın güvenliğini en üst düzeyde sağlama ve kasayı dış etkilere karşı koruma yükümlülüğünü “kasten veya ağır ihmâlle” ihlâl etmesinden doğan sorumluluğu, taraflar arasında önceden yapılan bir anlaşmayla tamamen veya kısmen ortadan kaldırılamaz (TBK m. 115/I).

Türk Borçlar Kanunu’nda, uzmanlığı gerektiren bir hizmet, meslek veya sanat ancak kanun veya yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütülebiliyorsa, borçlunun hafif ihmâlinde sorumlu olmayacağına ilişkin önceden yapılan anlaşmaların kesin olarak hükümsüz olacağı, açıkça hükme bağlanmıştır (TBK m. 115/III). Kasa kiralama işinin yürütülmesi, mevzuatta açıkça kanun veya yetkili makamlar tarafından verilen bir izne bağlı tutulmamıştır. Bununla birlikte, bankaların kurulmaları ve faaliyetleri genel olarak izne bağlı olduğundan (Bank m. 6), TBK m. 115/III’te yer alan “kanun veya yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütülen iş” kavramı geniş yorumlanarak¹⁰⁵, bankaların kasa kiralama işinin de kanun veya yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütülen iş kapsamında kaldığı söylenebilir. Dolayısıyla bankaların, kasa kiralama sözleşmesinde, kasanın güvenliğini en üst düzeyde sağlama ve kasayı dış etkilere karşı koruma yükümlülüğünü “hafif ihmâlle” ihlâl etmelerinden doğan sorumluluklarını da ortadan kaldıramayacakları sonucuna varılabilir.¹⁰⁶

Bankalar, kasa kiralama sözleşmesinden doğan borçlarını, daima yardımcı kişi niteliği taşıyan banka personeli aracılığıyla yürütür. Yardımcı kişilerin fiilinden doğan sorumluluk ise, kural olarak, önceden yapılan bir anlaşmayla tamamen veya kısmen kaldırılabilir (TBK m. 116/II). Buna karşılık, uzmanlığı gerektiren bir hizmet, meslek veya sanat, ancak kanun veya yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütülebiliyorsa, borçlunun yardımcı kişilerin fiillerinden sorumlu olmayacağına ilişkin

¹⁰⁵ ERTEN, Ali, Sorumsuzluk Şartları, Ankara 1977, s. 240.

¹⁰⁶ Yargıtay, bankaların kiralık kasa faaliyetlerinde ve işlemlerinde, kasanın içinde bulunduğu binanın korunması ve kasadaki eşyanın muhafazası ile ilgili bütün meslekî hatalarını “ağır kusur” olarak kabul etmektedir (Y. 11. HD, 23.05.2016, E. 2015/10700, K. 2016/5579). Böylece, bankaların kasa kiralama sözleşmesiyle ilgili hafif kusurlardan söz edilememekte ve dolayısıyla bankaların müşterilerle yaptıkları sorumsuzluk anlaşmaları “hafif ihmâl” yönünden geçerlilik kazanmamaktadır.

anlaşma kesin hükümsüzdür (TBK m. 116/III). Belirtildiği üzere, “kanun veya yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütülen iş” kavramının geniş yorumlanması sonucunda bankalarca yürütülen kasa kiralama işi de kanun veya yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütülen iş kapsamında kalmaktadır. Dolayısıyla bankanın, kasa kiralama sözleşmesinin tarafı olan müşterisiyle yaptığı, yardımcı kişi niteliği taşıyan banka personelinin fiillerinden sorumlu olmayacağına ilişkin anlaşma, TBK m. 116/III gereğince, kesin hükümsüzdür.

8. Müşterinin Zararının Giderilmesi

Banka, sorumluluğun koşullarının gerçekleşmesi üzerine, borcun hiç veya gereği gibi ifa edilmemesi nedeniyle müşterinin uğradığı zararı gidermek zorundadır. Müşteri, kural olarak borca aykırılık yüzünden uğradığı zararı ispatla yükümlüdür.¹⁰⁷ Müşteri zarara uğradığını ve bu kapsamda kasada bulunduğunu iddia ettiği değerli varlıkları, tanık dâhil her türlü delil ile ispat edilebilir.¹⁰⁸

Kasa kiralama sözleşmesinde müşteri, bir zarara uğradığını ispat edebilirse de zararın gerçek miktarını ispat etmesi zor ve hatta çoğu zaman imkânsızdır. Bu takdirde, hâkim, haksız fiillerde zararın miktarını belirlemeye ilişkin esası uygulamalıdır (TBK m. 114/II). Bu kapsamda, TBK m. 50/II uyarınca, müşterinin uğradığı zararın miktarı tam olarak ispat edilemiyorsa, hâkim, olayların olağan akışını ve zarar görenin aldığı önlemleri göz önünde tutarak, zararın miktarını hakkaniyete uygun olarak belirler. Bununla birlikte, müşterinin herhâlde, bir zarara uğramış olduğunu ispat etmesi gerekir ki; hâkim zararın miktarını hakkaniyete göre takdir edebilsin.¹⁰⁹ Yargıtay, müşterinin zararının belirlenmesinde, ilk derece mahkemeleri tarafından, müşterinin sosyal durumu itibarıyla kasada nelerin olduğuna dair müşteriye açıklama yaptırılmasına, varsa kanıtlar toplanmak suretiyle, iddia edilenler çerçevesinde kasada nelerin bulunabileceğinin uzman bilirkişiden de yararlanılıp değerlendirilerek buna göre bir hüküm kurulmasına karar vermektedir.¹¹⁰

¹⁰⁷ BAUMBACH/HOPT, (7), Rn. V/1; KAPLAN, s. 219.

¹⁰⁸ Y. 11. HD, 19.11.2020, E. 2019/1779, K. 2020/5237.

¹⁰⁹ OĞUZMAN/ÖZ, s. 404.

¹¹⁰ Y. 11. HD, 15.05.2017, E. 2016/4860, K. 2017/2909.

Bankanın borca aykırı davranmasının sonucunda, müşteri genellikle sadece maddî zarara uğrar. Bununla birlikte, kasa kiralama sözleşmesinin özelliği gereği, borca aykırılık, müşterinin manevî zarara uğramasına da neden olabilir. Örneğin, müşteri, kasaya, kaybolmasından veya çalınmasından korktuğu, mektup, fotoğraf, hatıra eşyası gibi maddî değeri bulunmayan varlıklar ile evlilik yüzüğü, aile yadigârı saat, madalya, mücevher gibi hem maddî hem de manevî değeri bulunan eşya koymuş olabilir ve bu eşya, bankanın sözleşmeye aykırı davranışı nedeniyle zarar görmüş olabilir. Bankanın sözleşmeye aykırı bir davranışı sebebiyle kişilik hakları zedelenen müşteri, bankadan manevî tazminat talep edebilir (TBK m. 58; TBK m. 114/II). Ne var ki, her borca aykırı davranış, kişilik haklarını zedeleyecek nitelikte değildir. Manevî tazminata hükmedilebilmesi için borca aykırı davranışın kişilik haklarını ihlâl eder nitelikte olması gerekmektedir.¹¹¹ Dolayısıyla, bankanın kasa kiralama sözleşmesinden doğan borçlarına aykırı davranması, müşterinin kişilik haklarını zedelemişse, bu kapsamda, müşterinin sosyal ve kişilik değerlerinde bir eksiklik meydana getirmişse,¹¹² müşterinin fiziksel, sosyal veya duygusal bir acı, elem ve ıstırap duymasına neden olmuşsa,¹¹³ müşteri bankadan manevî tazminat adı altında bir miktar paranın kendisine ödenmesini isteyebilir.

Banka, müşterinin uğramış olduğu zararın, münhasıran müşterinin veya onun sorumlu olduğu kişilerin davranışından kaynaklandığını ispat ederek sorumluluktan kurtulabilir. Buna karşılık, somut olayda, bankanın kusurlu davranışlarının yanında, müşterinin de kusurlu davranışı varsa (müterafik kusur), sorumluluğun hakkaniyete uygun bir şekilde paylaşılması gerekir. Sorumluluğunun paylaşılmasında, TBK m. 62/I kıyasen uygulanabilir (TBK m. 114/II). Böylece, hâkim, bütün durum ve koşulları, özellikle banka ve müşteriden her birine yüklenebilecek olan kusurun ağırlığını ve yarattıkları tehlikenin yoğunluğunu göz önünde tutarak sorumluluğu taraflar arasında paylaşırabilir.¹¹⁴

¹¹¹ Y. 11. HD, 06.11.2018, E. 2017/2866, K. 2018/6801; Y. 11. HD, 24.10.2019, E. 2018/5385, K. 2019/6709.

¹¹² EREN, s. 818.

¹¹³ ÖZTAN, Bilge, Kişiler Hukuku, Gerçek Kişiler, 11. Bası, Ankara 2021, s. 376.

¹¹⁴ BAYSAL, Başak, Zarar Görenin Kusuru, İstanbul 2012, s. 176; GRASSINGER, s. 157.

Müşteri, kasa içeriğinde bulunan eşyasını, isteğe bağlı olarak, yangın, sel, deprem, hırsızlık, kaybolma gibi risklere karşı sigorta ettirebilir.¹¹⁵

B. Müşterinin Borçları ve Borca Aykırılıktan Doğan Sorumluluğu

Müşterinin kasa kiralama sözleşmesinden doğan ve söz konusu sözleşmenin adî kira sözleşmesine ilişkin yönünü oluşturan asıl borcu, sözleşme bedelini ödemektir (TBK m. 313). Müşteri ayrıca, taraflar arasında kararlaştırılmışsa, depozitoyu ödemekle de yükümlüdür.¹¹⁶

Müşteri, kasa kiralama sözleşmesinin kurulmasından sonra muaccel olan sözleşme bedelini veya depozito ödeme borcunu ifa etmezse, banka müşteriyi TBK m. 117 ve devamı uyarınca borçlunun temerrüdüne düşürebilir ve müşteriye karşı borçlunun temerrüdünün hükümlerini işletebilir (TBK m. 118 vd.). Müşteri, kasanın kullanımına sunulmasından sonra sözleşme bedelini veya yan gideri ödeme borcunu ifa etmezse, banka, TBK m. 315/I gereğince, müşteriye yazılı olarak bir süre verip bu sürede de ifa etmeme durumunda, sözleşmeyi feshedeceğini bildirebilir. TBK m. 315/II uyarınca, müşteriye verilecek süre en az on gündür ve bu süre, müşteriye yazılı bildirim yapıldığı tarihi izleyen günden itibaren işlemeye başlar. Ayrıca banka, önce ifa yükümü altında değilse, sözleşme bedeli ifa edilinceye kadar, kasanın açılmasına katılma edimini yerine getirmekten kaçınabilir (TBK m. 97) ve böylece müşteriye kasayı kullanırmayabilir.¹¹⁷

Uygulamada kasa kiralama sözleşmesine, müşterinin bankada hesabının bulunması hâlinde, bankanın, başta sözleşme bedeli üzere, kasa kiralama sözleşmesinden doğan tüm alacaklarını, müşteriye ayrıca bir bildirimde bulunulmasına veya onun izninin alınmasına gerek olmaksızın, müşterinin hesaplarına borç kaydetmeye ve bu hesaplardan mahsup etmeye yetkili olduğuna dair hükümler konulmaktadır. Genel işlem koşulları içeren kasa kiralama sözleşmelerinde, müşterinin menfaatine aykırı olan bu tür bir kayıt, sözleşmenin yapılması sırasında, bankanın müşteriye bu koşulun varlığı konusunda açıkça bilgi verip bunun içeriğini öğrenme imkânı sağlamasına ve müşterinin bunu kabul etmesine

¹¹⁵ SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 5.

¹¹⁶ Kasa kiralama sözleşmesi, konut veya çatılı işyeri kirası niteliğinde olmadığından, TBK m. 342 hükmü, kasa kiralama sözleşmesi bakımından uygulanmaz.

¹¹⁷ BUNTE/ZAHRTE, 4. Teil, IX, Rn. 6; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 20; AKYOL, s. 156.

bağlıdır (TBK m. 21/I). Buna karşılık, TBK m. 506/II hükmü karşısında, kasa kiralama sözleşmesi devam ederken, müşterinin sözleşme bedelini ödememesi hâlinde, bankayı, müşterinin rızası olmaksızın kasayı zorla açtırarak içinden çıkanları almaya yetkili kılan anlaşmaları, kesin hükümsüz saymak gerekir (TBK m. 27/I).

Banka, müşterinin, kiraladığı kasayı ziyaretine ilişkin olarak müşteriden herhangi bir bedel alamaz. Kasa kiralamada depozito bedeli, kiralanan kasanın bir yıllık sözleşme bedelini aşamaz. Kasa kiralama hizmetinin sona ermesi hâlinde, kasaya ilişkin müşteri tarafından verilen bir zarar, ödenmeyen sözleşme bedelleri ve kasa kiralama sözleşmesinden doğan diğer borçlar dolayısıyla ortaya çıkan tutar, depozito bedelinden düşülerek kalan tutar “derhâl” müşteriye iade edilir.¹¹⁸

Müşteri, kullanıma elverişli bulundurulduğu sürece, kasayı kendisinden kaynaklanan bir sebeple kullanırsa (örneğin, boş tutsa) veya sınırlı olarak kullansa bile, sözleşme bedelini ödemekle yükümlüdür (TBK m. 324).

Müşteri, kasayı sözleşmeye uygun olarak özenle kullanmakla yükümlüdür (TBK m. 316/I). Bu kapsamda müşteri, kasada saklanması uygun olmayan tehlikeli maddeler ile kasaya konulması uygun olmayan maddeleri kasaya koyamaz. Müşteri, bankanın, sözleşmeyle, kasaya konulmasını, kasanın veya diğer müşterilerin zarar görmesini engellemeye yönelik olarak yasakladığı eşyayı da kasaya koyamaz.¹¹⁹ Banka, durumun özelliklerine göre, müşterinin kasaya koyduğu maddeyi, müşterinin huzurunda kabaca yoklayabilir.¹²⁰

Kiralanan kasayı sözleşmeye uygun olarak özenle kullanmakla yükümlü olan müşteri, kasanın güvenli bir biçimde kullanılmasına yönelik olarak öngörülmüş olan tüm kurallara uymalıdır.¹²¹ Bu kapsamda müşteri, kendisine teslim edilen anahtarı ve benzeri aracı özenle korumalı, bunları yetkisiz kişilere vermemeli, şifresini veya parolasını başkalarıyla

¹¹⁸ Finansal Tüketicilerden Alınacak Ücretlere İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ, m. 14/III; Bankalarca Ticari Müşterilerden Alınabilecek Ücretlere İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ m. 16/II-III. Bankalarca Ticari Müşterilerden Alınabilecek Ücretlere İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ m. 16/III’te “derhâl” ifadesine yer verilmemesine rağmen, kalan tutarın ticarî müşterilere de derhâl geri verilmesi gerekir.

¹¹⁹ LOTZ, s. 40; BUNTE/ZAHRTE, 4. Teil, IX, Rn. 12; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 6; GRASSINGER, s. 160; AKYOL, s. 154.

¹²⁰ LOTZ, s. 41; AKYOL, s. 154.

¹²¹ BUNTE/ZAHRTE, 4. Teil, IX, Rn. 10.

paylaşmamalı, her ziyarette ziyaret defterini imzalamalı, anahtarı kilidin veya kasanın üstünde unutmamalı, bankanın izni olmaksızın anahtarın yedeğini yaptırmamalı, anahtarı kaybederse bankaya derhâl bildirimde bulunmalı, acil ve haklı durumlarda mümkünse kasanın açılmasına katılmalı ve bu gibi hâllerde banka görevlisinin kasa içeriğini kabaca yoklamasına izin vermelidir.

Müşterinin kiralanan kasayı sözleşmeye uygun olarak özenle kullanmak yükümüne aykırı davranması durumunda, banka, müşteriye önceden bir ihtarda bulunmaksızın yazılı bir bildirimle sözleşmeyi derhâl feshedebilir (TBK m. 316/II) ve müşteriden, meydana gelen zararının giderilmesini isteyebilir (TBK m. 112 vd.)¹²². Ayrıca, müşterinin borca aykırı davranışı, müşterinin kendisinin bir zarara uğramasına neden olmuşsa, banka, müşterinin uğramış olduğu zararın, münhasıran onun davranışından kaynaklandığını ispat ederek sorumluluktan kurtulabilir veya müşterinin kusuru ölçüsünde, bankanın sorumluluğu azalabilir.

Kasa kiralama sözleşmesi, müşteriyle banka arasındaki karşılıklı güven ilişkisine dayandığından, müşteri, kasayı tamamen veya kısmen başkasına kiraya veremez veya kullanım hakkını başkasına devredemez (TBK m. 322/I). Ayrıca, müşteri, bankanın yazılı rızasını almadıkça, kasa kiralama ilişkisini başkasına devredemez (TBK m. 323/I).

VI. SÖZLEŞMENİN SÜRESİ, SONA ERMESİ, SONA ERMESİNİN SONUÇLARI VE ZAMANAŞIMI MESELESİ

A. Sözleşmenin Süresi ve Sona Ermesi

Kasa kiralama sözleşmesinin süresi, taraflar arasındaki anlaşmaya göre belirlenir. Uygulamada, bu sözleşme, genellikle, belirsiz süreli olarak¹²³ veya bir yıl gibi belirli bir süreyle kurulur.¹²⁴ Sürenin belirli olmasından söz edilebilmesi için kasa kiralama sözleşmesinin taraflarının borç ilişkisinin sona ereceği an üzerinde uyuşmuş olmaları gerekir.¹²⁵ Belirli süreli sözleşmeler, sürenin dolmasıyla kendiliğinden sona erer.¹²⁶ Belirsiz

¹²² SCHÖNLE, s. 278; BUNTE/Zahrte, 4. Teil, IX, Rn. 14; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 6.

¹²³ ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 494; BAUEN/ROUILLER, s. 186.

¹²⁴ ROESLE, s. 67.

¹²⁵ SELİÇİ, Özer, Borçlar Kanunu'na Göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi, İstanbul 1976, s. 67.

¹²⁶ SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 11; GRASSINGER, s. 162; SELİÇİ, s. 65.

sürelî sözleşmelerde taraflardan her birine kısa bir ihbar öneli (örneğin, iki hafta) verdikten sonra, sözleşmeyi her zaman feshedebilme yetkisi tanınır.¹²⁷ Belirli süreli sözleşmelere ise, genellikle, sözleşme süresinin dolmasından en az iki hafta öncesinde taraflarca bir bildirimde bulunulmazsa, sözleşmenin aynı süre için uzamış sayılacağı kararlaştırılır.¹²⁸ Aynı şekilde, uygulamada, sözleşmeye, müşterinin ihbar öneli vererek sözleşmeyi feshedeceğini açıklamasına rağmen, müşteri, sözleşmeyi feshedeceğini bildirdiği tarihten önce, tüm anahtarları bankaya geri vermezse, sözleşmenin aynı süre için uzamış sayılacağına ilişkin hükümler konulur. Bu tür kayıtlar geçerlidir; zira sözleşmenin feshi, ancak anahtarların bankaya geri verilmesi durumunda hukukî sonuç doğurabilir.¹²⁹

Kasa kiralama sözleşmesi belirsiz süreli olarak kurulmuş; ancak sözleşmede feshe ilişkin herhangi bir belirleme yapılmamışsa, TBK m. 329 hükmü kıyasen uygulanarak, taraflardan her birinin sözleşmeyi, altı aylık kira döneminin sonu için, üç aylık fesih bildirim süresine uyarak feshedebileceği kabul edilmelidir. Fesih döneminin hesabında, kasa kiralama sözleşmesinin başlangıç tarihi esas alınır (TBK m. 328/I). Sözleşmede veya kanunda belirtilen fesih dönemine veya bildirim süresinde uyulmamışsa, bildirim, bir sonraki fesih dönemi için geçerli olur (TBK m. 328/II).

Kasa kiralama sözleşmesinin “önemli sebeplerle” olağanüstü feshi, TBK m. 331 uyarınca gerçekleştirilir. Buna göre, taraflardan her biri, kira ilişkisinin devamını kendisi için çekilmez hâle getiren önemli sebepler varsa, sözleşmeyi yasal fesih bildirim süresine uyarak her zaman feshedebilir. Bununla birlikte, müşteri, kiralananı özenle kullanma borcunu ihlâl eder; bu kapsamda kiralananı yasak maddeler koyarsa, banka, TBK m. 316/II uyarınca, müşteriye önceden bir ihtarda bulunmaksızın yazılı bir bildirimle sözleşmeyi hemen feshedebilir.¹³⁰ Ayrıca, banka sadâkat ve özen yükümlülüğünü (TBK m. 506/II) ihlâl ederse, müşteri, TBK m. 512 uyarınca, sözleşmeyi ihbar önelinde bulunmaksızın derhâl feshedebilir.

¹²⁷ ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 494; BAUEN/ROUILLER, s. 186. Kasa kiralama sözleşmesi, sürekli borç ilişkisi niteliğindedir. Sürekli borç ilişkisinin taraflarına söz konusu hukukî ilişkiyi tek taraflı bir hukukî işlemle sona erdirebilme konusunda tanınan yetki, hukukî ihtiyaçların bir sonucudur (SELİÇİ, s. 111).

¹²⁸ LOTZ, s. 13; ROESLE, s. 67-68; SCHÖNLE, s. 279; GRASSINGER, s. 162.

¹²⁹ SCHINNERER/AVANCINI, s. 198.

¹³⁰ LOTZ, s. 43; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 11a; SCHINNERER/AVANCINI, s. 198; GRASSINGER, s. 163.

Müşteri, sözleşme süresine uymaksızın, kasayı boşaltır ve kasanın boş olduğunu banka görevlisine göstererek tüm anahtarları bankaya geri verirse, onun kasa kiralama sözleşmesinden doğan borçları, kasanın benzer koşullarla kiraya verilebileceği makul bir süre için devam eder (TBK m. 325/I). Banka, yapmaktan kurtulduğu giderleri sözleşme bedelinden indirmekle yükümlüdür (TBK m. 325/II). Buna karşılık, müşteri ödemiş olduğu bedelin kendisine iadesini isteyemez.¹³¹

Müşteri, kasanın kullanımı kendisine bırakıldıktan sonra iflâs ederse, banka, işleyecek sözleşme bedelleri için güvence verilmesini isteyebilir (TBK m. 332/I). Banka, güvence verilmesi için müşteriye ve iflâs masasına yazılı olarak uygun bir süre verir. Bu süre içinde kendisine güvence verilmezse banka, sözleşmeyi herhangi bir fesih bildirim süresine uymaksızın hemen feshedebilir (TBK m. 332/II).

Müşterinin ölümü hâlinde, taraflarca kasa kiralama sözleşmesinde aksi kararlaştırılmadıysa, müşterinin mirasçıları, kasa kiralama sözleşmesinin tarafı hâline gelir.¹³² Ölümden sonraya etkili temsil yoksa mirasçılardan hiçbiri, kasayı tek başına kullanamaz.¹³³ Müşterinin ölmesi üzerine, kasanın ilk açılışı, sulh hâkimi tarafından tereke hâkimi sıfatıyla bir tespit yapılmadıysa (TMK m. 589 vd.), görevli vergi memuru ve mirasçıların tamamı veya tereke temsilcisi yahut ölümden sonraya etkili temsil yetkisine sahip olan vekil huzurunda yapılır (VİK m. 23). Eğer ölen müşteri, kasa anahtarını saklamış ve bu anahtar bulunamıyorsa, kasanın kilidi yine sözü edilenler huzurunda zorla açılır. Bu durumda, ortaya çıkan masraftan kira sözleşmesinin tarafı hâline gelen mirasçılar sorumlu olur. Mirasçılar, yasal fesih bildirim süresine uyararak en yakın fesih dönemi sonu için sözleşmeyi feshedebilir (TBK m. 333). Banka, sözleşmeyi ancak TBK m. 331/I kapsamında önemli sebeple feshedebilir.

Kasa kiralama sözleşmesinin müşteri tarafında birden fazla kişi bulunuyorsa, feshin, müşterilerin tümü tarafından beraberce veya müşterilerin tümünü temsil eden bir kişi tarafından gerçekleştirilmesi gerekir.

¹³¹ ROESLE, s. 67.

¹³² Öğretide KAPLAN, müşterinin ölümü hâlinde, kasa kiralama sözleşmesinin kendiliğinden sona ereceğini kabul etmektedir (KAPLAN, s. 229).

¹³³ SCHÖNLE, s. 279; ARPAGAUS/STADLER/WERLEN, s. 493; BAUEN/ROUILLER, s. 189; GRASSINGER, s. 164.

Banka da fesih iradesini, müşterilerin tamamına veya müşterilerin tümünü temsil eden kişiye karşı yönelmelidir.¹³⁴

B. Sözleşmenin Sona Ermesinin Sonuçları

Kasa kiralama sözleşmesinin sona ermesi üzerine, müşteri kasayı boşaltmakla ve banka tarafından kendisine verilen tüm anahtarlar ile benzeri araçları bankaya geri vermekle yükümlüdür.¹³⁵ Müşteri, kasayı ne durumda teslim almışsa, sözleşmenin bitiminde o durumda geri vermelidir; o, kasanın sözleşmeye aykırı kullanılmasından doğan zarardan sorumludur.¹³⁶ Buna karşılık, müşteri, sözleşmeye uygun kullanma dolayısıyla kasada ve kendisine teslim edilen diğer araçlarda meydana gelen eskimelerden ve bozulmalardan sorumlu değildir (TBK m. 334/I).

Kasa kiralama sözleşmesinin sona ermesine rağmen, müşteri anahtarları bankaya geri vermezse, banka, kasayı noter veya imzaya yetkili iki banka görevlisi huzurunda açtırabilir; kasanın içinden çıkanları masrafları müşteriye ait olmak üzere saklayabilir. Bu yolda bankanın kilidin değiştirilmesi dâhil yaptığı tüm masraflara müşteri katlanır.¹³⁷ Ayrıca banka, müşteriye kasanın içinden çıkan eşyayı teslim alma konusunda alacaklının temerrüdüne düşürerek (TBK m. 106 vd.) ona karşı alacaklının temerrüdünün hukukî sonuçlarını (TBK m. 107 vd.) işletebilir.¹³⁸ Sözleşmede geçerli olarak kararlaştırılmışsa (müşteriye bu durum hakkında açıkça bilgi verilmiş, ona içeriği öğrenme imkânı sağlanmışsa ve müşteri de bunu kabul etmişse), banka kasanın içinden çıkanları doğrudan doğruya pazarlık yoluyla satabilir ve elde edilen bedelden alacağını mahsup

¹³⁴ BAYRAM, Aziz Erman, Birlikte Kira, Ankara Barosu Dergisi 2019, 77/1, s. 149.

¹³⁵ BUNTE/ZAHRTE, 4. Teil, IX, Rn. 11; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLAN-TEN, § 73, Rn. 13; ABEGG/GEISSBÜHLER/HAEFELI/HUGGENBERGER, s. 121; BAUEN/ROUILLER, s. 189; GRASSINGER, s. 161-162.

¹³⁶ Kiracının kiralananı sözleşmeye aykırı kullanılmasından doğan zararlardan sorumluluğu konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. BAYRAM, Aziz Erman, Kira Sözleşmesinde Kiracının Kiralananı Geri Verme Borcu, GÜHFD 2017, C. 21, S. 4, s. 169 vd.

¹³⁷ ROESLE, s. 88; ABEGG/GEISSBÜHLER/HAEFELI/HUGGENBERGER, s. 121; BAUEN/ROUILLER, s. 189.

¹³⁸ BUNTE/ZAHRTE, 4. Teil, IX, Rn. 16; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLAN-TEN, § 73, Rn. 13a.

ederek kalan miktarı müşterinin hesabına yatırabilir.¹³⁹ Buna karşılık, banka, kasa içeriğinden çıkanları imha edemez.¹⁴⁰

C. Zamanaşımı Meselesi

Banka nezdinde bulunan mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklardan, hak sahibinin en son talebi, işlemi, herhangi bir yazılı talimatı tarihinden başlayarak on yıl içinde aranmayanlar, zamanaşımına uğrar (Bank m. 62/I). Zamanaşımına uğrayan değerler, banka tarafından hak sahibine ulaşılamaması hâlinde, yapılacak ilânı müteakiben, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na gelir kaydedilir (Bank m. 62/II). Belirtildiği üzere, kasa içeriğinde bulunan eşya üzerinde banka zilyet veya malik değildir. Söz konusu eşya, banka nezdindeki mevduat, katılım fonu, emanet veya alacak niteliğinde de değildir. Bununla birlikte, yukarıda da ifade edildiği üzere, beş yıl gibi uzun bir zamandan beri sözleşme bedelini ödemeyen müşteriyle veya onun yetkili temsilcisiyle artık iletişim kurulamıyorsa, kasa, müşteri orada bulunmaksızın noter huzurunda açılır ve içinden çıkanlar banka tarafından emanete alınır. İşte Kanun'un 62. maddesinde düzenlenen on yıllık zamanaşımı süresi, kasanın içinden çıkan değerli varlıkların emanete alındığı tarihten itibaren işlemeye başlar.¹⁴¹

Mevduat ve Katılım Fonunun Kabulüne, Çekilmesine ve Zamanaşımına Uğrayan Mevduat, Katılım Fonu, Emanet ve Alacaklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 9. maddesinde ise, kiralık kasalardaki değerler için on yıllık zamanaşımının, kasa kira bedelinin en son tahsil edildiği veya kasanın en son açıldığı tarihten itibaren başlaması düzenlenmiştir.¹⁴² Müşterinin veya üçüncü bir kişinin mülkiyetinde bulunan

¹³⁹ ROESLE, s. 88; ABEGG/GEISSBÜHLER/HAEFELI/HUGGENBERGER, s. 121; BAUEN/ROUILLER, s. 189.

¹⁴⁰ BUNTE/Zahrte, 4. Teil, IX, Rn. 16; SCHIMANSKY/BUNTE/LWOWSKI/KLANTEN, § 73, Rn. 13a.

¹⁴¹ EREM, Faruk/ALTINOK, Akın/TANDOĞAN, Halûk, Bankalar Kanunu Şerhi, 7. Bası, Ankara 1989, s. 110. Öğretide REİSOĞLU, bu fikre yer vermekle birlikte, bu sonuca katılıp katılmadığını belirtmemiştir (REİSOĞLU, Seza, Bankacılık Kanunu Şerhi, Cilt I, Ankara 2007, s. 893). Öğretide ALICI ise kiralık kasadaki kıymetlerin "emanetler" kapsamında kaldığını kabul etmektedir (ALICI, s. 719). Bankacılık Kanunu'nun 62. maddesindeki intikal sürecinin, Anayasa'nın 35. maddesine aykırı olduğu yönünde bkz. BOZKURT, Tamer, Bankacılık Kanunu'nun 62. Maddesinin Hukukî Niteliği, Uygulama Alanı ve Mülkiyet ve Miras Hakkı Yönünden Anayasa'ya Aykırılığı Sorunu, TFMHD 2017, C. 3, S. 1, s. 43.

¹⁴² BOZKURT, s. 32, dipnot 52.

bir eşyanın, emanete alındığı tarihten değil de; kasa kira bedelinin en son tahsil edildiği veya kasanın en son açıldığı tarihten itibaren on yıl geçmesiyle Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na gelir kaydedilmesini öngören bu hüküm, Kanun'a¹⁴³ ve Anayasa'nın mülkiyet hakkını düzenleyen 35. maddesine aykırıdır.

VII. SONUÇ

Kasa kiralama sözleşmesi, bankanın, değerli varlıkların saklanması için uygun ve güvenliği en üst düzeyde sağlanan bir kasanın kullanılmasını müşteriye bırakmayı, müşterinin de bunun karşılığında bir bedel ödemeyi üstlendiği; kira ve vekâlet sözleşmelerine ilişkin aslî unsurların birleşmesinden meydana gelen, karma nitelikli bir sözleşmedir.

Kasa kiralama sözleşmesi sayesinde, müşteri, bankada bulunan kitli kasa içerisine, kasada saklanmaya uygun olan değerli varlıklarını bırakabilir. Kasa, kural olarak, ancak bankanın katılımıyla açılıp kapatılabilir; banka veya müşteri, kasayı tek başına açamaz. Bununla birlikte, bankanın, kasa içeriği üzerinde, zilyetliği yoktur. Dolayısıyla banka, kasa içeriği üzerinde, teslimine bağlı taşınır rehnine veya eşya hukukundan doğan bir hapis hakkına sahip olamaz. Diğer yandan, kasa kiralama sözleşmesi, taşınmaz kirası niteliğinde olmadığından, bankanın, kasa içeriği üzerinde, kira hukukundan doğan bir hapis hakkı da bulunmaz.

Banka, müşteriye karşı, değerli varlıkların saklanmasına uygun olan bir kasanın kullanımını bırakmayı, sözleşme süresince bu kasanın güvenliğini sağlamayı ve müşterinin kasaya erişmesinde iş birliğinde bulunmayı üstlenir. Banka, üstlendiği işi müşterinin haklı menfaatlerini gözeterek, sadâkat ve özenle yürütmekle yükümlüdür. Bankanın, üstlenmiş olduğu borçları gereği gibi ifa edip etmediğinin belirlenmesinde, basiretli bir bankadan beklenebilecek olan en yüksek derecedeki özen esas alınır. Bankanın özen borcundan doğan sorumluluğunun belirlenmesinde, basiretli bir bankanın göstermesi gereken davranışa göre değerlendirme yapılır.

Kasa kiralama sözleşmesinden doğan borçlarını hiç veya gereği gibi ifa etmeyen banka, kendisine hiçbir kusurun yüklenemeyeceğini ispat etmedikçe, müşterinin bundan doğan zararını gidermekle yükümlüdür. Banka, sözleşmeden doğan borçlarının yerine getirilmesinde, ifa yardımcısı niteliği taşıyan personeli tarafından müşteriye verilen zararlardan da

¹⁴³ REİSOĞLU, Cilt I, s. 893.

sorumludur. Sorumluluğun koşullarının gerçekleşmesi üzerine, bankanın müşterinin uğradığı hem maddî hem de manevî zararı gidermesi gerekir.

Bir güven kurumu olan ve objektif özen yükümü altında bulunan bankalar kasanın güvenliğini en üst düzeyde sağlama ve kasayı dış etkilere karşı koruma yükümlülüğünü ihlâl etmelerinden doğan sorumluluklarını ortadan kaldıramaz. Bu durum, bankanın yardımcı kişi niteliği taşıyan banka personelinin fiillerinden doğan sorumluluk bakımından da geçerlidir.

Müşteri, kullanıma elverişli bulundurulduğu sürece, kasayı kendisinden kaynaklanan bir sebeple kullanmasa veya sınırlı olarak kullansa bile, sözleşme bedelini ödemekle ve kiralanan kasayı sözleşmeye uygun olarak özenle kullanmakla yükümlüdür. Eğer müşteri, kiralanan kasayı özenle kullanma yükümüne aykırı davranırsa, banka, yazılı bir bildirimle sözleşmeyi derhâl feshedebilir ve müşteriden, meydana gelen zararının giderilmesini isteyebilir.

Kasa kiralama sözleşmesinin sona ermesi üzerine, müşteri, kasayı boşaltmakla ve banka tarafından kendisine verilen tüm anahtarlar ile benzeri araçları bankaya geri vermekle yükümlüdür. Müşteri, kasayı ne durumda teslim almışsa, sözleşmenin bitiminde o durumda geri vermelidir. Müşteri ayrıca, kasanın sözleşmeye aykırı kullanılmasından doğan zarardan sorumludur.

KAYNAKLAR

- ABEGG, Philipp/GEISSBÜHLER, Alex/HAEFELI, Kurt/HUGGENBERGER, Eric**, Schweizerisches Bankenrecht, 4. Auflage, Zürich 2019.
- AKYOL, Şener**, Banka Sözleşmeleri, İstanbul 2001.
- ALICI, Yaşar**, Bankacılık Kanunu Şerhi, İstanbul 2007.
- ARKAN, Sabih**, Ticarî İşletme Hukuku, 27. Bası, Ankara 2021.
- ARPAGAUS, Reto/STADLER, Ralph A./WERLEN, Thomas**, Das Schweizerische Bankgeschäft, 8. Auflage, Zürich 2021.
- ATAMER, Yeşim**, Sözleşme Özgürlüğünün Sınırlandırılması Sorunu Çerçevesinde Genel İşlem Şartlarının Denetlenmesi, İstanbul 1999.
- BATTAL, Ahmet**, Güven Kurumu Nitelendirmesi Işığında Bankaların Hukukî Sorumluluğu, Ankara 2001.
- BAUEN, Marc/ROUILLER, Nicolas**, Schweizer Bankkundengeschäft, Zürich 2010.
- BAUMBACH, Adolf/HOPT, Klaus J.**, Beck'sche Kurz-Kommentare, Band 9, Handelsgesetzbuch: HGB, 40. Auflage, München 2021.
- BAYRAM, Aziz Erman**, Birlikte Kira, Ankara Barosu Dergisi 2019, 77/1, s. 89-154.
- BAYRAM, Aziz Erman**, Kira Sözleşmesinde Kiracının Kiralananı Geri Verme Borcu, GÜHFD 2017, C. 21, S. 4, s. 131-181.
- BAYSAL, Başak**, Zarar Görenin Kusuru, İstanbul 2012.
- BECKER, Hermann/GAUTSCHI, Georg**, Berner Kommentar, Obligationenrecht, Die einzelnen Vertragsverhältnisse, Besondere Auftrags- und Geschäftsführungsverhältnisse sowie Hinterlegung, Art. 425-491, Bern 1962.
- BECKER, Hermann**, İsviçre Borçlar Kanunu Şerhi, İkinci Bölüm, Çeşitli Sözleşme İlişkileri, Madde 184-551, (Çeviren: DURA, A. S.), Ankara 1993.
- BOZKURT, Tamer**, Bankacılık Kanunu'nun 62. Maddesinin Hukukî Niteliği, Uygulama Alanı ve Mülkiyet ve Miras Hakkı Yönünden Anayasa'ya Aykırılığı Sorunu, TFMHD 2017, C. 3, S. 1, s. 23-46.
- BUNTE, Hermann-Josef/ZÄHRTE, Kai**, AGB-Banken, AGB-Sparkassen, Sonderbedingungen: AGB-Banken Kommentar, 5. Auflage, München 2019.

- EMMERICH, Volker**, Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch - Band 3: Schuldrecht - Allgemeiner Teil II, 8. Auflage, München 2019.
- EREM, Faruk/ALTINOK, Akın/TANDOĞAN, Halûk**, Bankalar Kanunu Şerhi, 7. Bası, Ankara 1989.
- EREN, Fikret**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 23. Bası, Ankara 2018.
- ERTEN, Ali**, Sorumsuzluk Şartları, Ankara 1977.
- GRASSINGER, E. Gülçin**, Kasa Kirası Sözleşmesi, Prof. Dr. Halid Kemal Elbir'e Armağan, İstanbul 1996, s. 152-166.
- GÜMÜŞ, Mustafa Alper**, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Cilt II, 3. Bası, İstanbul 2014. (Anılış: Özel Hükümler).
- GÜMÜŞ, Mustafa Alper**, Türk-İsviçre Borçlar Hukukunda Vekilin Özen Borcu, İstanbul 2001.
- HENSSLER, Martin**, Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch: BGB, Band 6: Schuldrecht Besonderer Teil III (§§ 631-704), 8. Auflage, München 2020.
- HIGI, Peter/BÜHLMANN, Anton**, Zürcher Kommentar, Die Miete, Vorbemerkungen zum 8. Titel (Art. 253 - 273c OR), Art. 253 - 265 OR, 5. Auflage, Zürich 2019.
- HIGI, Peter/WILDISEN, Christoph**, Zürcher Kommentar, Die Miete - Art. 266-268b OR, 5. Auflage, Zürich 2020.
- HONSELL, Heinrich/VOGT, Nedim Peter/WIEGAND, Wolfgang/KOLLER, Thomas**, Basler Kommentar, Obligationenrecht I, Art. 1-529 OR, 6. Auflage, Basel 2015.
- HULLIGER, Urban/HEINRICH, Peter**, Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Vertragsverhältnisse Teil 1: Innominatkontrakte, Kauf, Tausch, Schenkung, Miete, Leihe, 3. Auflage, Zürich 2016.
- İNCEOĞLU, M. Murat**, Kira Hukuku, Cilt I, İstanbul 2014.
- JAUERNIG, Othmar/MANSEL, Heinz-Peter**, Bürgerliches Gesetzbuch, 18. Auflage, München 2021.
- KAPLAN, İbrahim**, Banka Sözleşmeleri Hukuku, Cilt I, Ankara 1996.
- KOÇ, Nevzat**, İsviçre-Türk Hukukunda Bankaya Tevdi Sözleşmesi, Prof. Dr. Şükrü Postacıoğlu'na Armağan, İzmir 1997, s. 143-207.
- KUNTALP, Erden**, Karışık Muhtevalı Akit (Karma Sözleşme), 2. Bası, Ankara 2013.
- LOTZ, Peter**, Der Schrankfachvertrag unter besonderer Berücksichtigung des Bankgeheimnisses, Basel 1940.

- OFTINGER, Karl/BÄR, Rolf**, Zürcher Kommentar, Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Das Sachenrecht, Die beschränkten dinglichen Rechte, Das Fahrnispfand, Art. 884-918 ZGB, 3. Auflage, Zürich 1981.
- OĞUZ, Sefer**, Bankacılık Kanunu Kapsamında Banka Yöneticilerinin Şahsi Sorumlulukları, İÜHFD 2017, C. 8, S. 1, s. 255-286.
- OĞUZMAN, M. Kemal/ÖZ, M. Turgut**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt I, 12. Bası, İstanbul 2014.
- ÖZTAN, Bilge**, Kişiler Hukuku, Gerçek Kişiler, 11. Bası, Ankara 2021.
- ÖZTAN, Bilge**, Miras Hukuku, 10. Bası, Ankara 2019.
- REİSOĞLU, Seza**, Bankacılık Kanunu Şerhi, Cilt I, Ankara 2007.
- REİSOĞLU, Seza**, Bankacılık Kanunu Şerhi, Cilt II, Ankara 2007.
- ROESLE, Max C.**, Der Schrankfachvertrag der Banken, Zürich 1982.
- SCHIMANSKY, Herbert/BUNTE, Hermann-Josef/LWOWSKI, Hans-Jürgen/KLANTEN, Thomas**, Bankrechts-Handbuch, Band I, 5. Auflage, München 2017.
- SCHINNERER, Erich/AVANCINI, Peter**, Bankverträge, III. Teil, 3. Auflage, Wien 1976.
- SCHÖNLE, Herbert**, Bank- und Börsenrecht, München 1971.
- SCHWINTOWSKI, Hans-Peter/SCHLEICHER, Bettina**, Bankrecht, 5. Auflage, Köln 2018.
- SELİÇİ, Özer**, Borçlar Kanunu'na Göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi, İstanbul 1976.
- SEROZAN, Rona**, Eşya Hukuku I, 3. Bası, İstanbul 2014.
- STARK, Emil W./LINDENMANN, Barbara**, Berner Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Der Besitz, Art. 919-941 ZGB, 4. Auflage, Bern 2016.
- ŞENOCAK, Zarife**, Borçlunun İfa Yardımcılarından Dolayı Sorumluluğu, Ankara 1995.
- TANDOĞAN, Halûk**, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Cilt I/2, 3. Bası, Ankara 1985.
- TEKİNALP, Ünal**, Ünal Tekinalp'in Banka Hukukunun Esasları, 2. Bası, İstanbul 2009.
- YÜKSEL, Ali Sait/YÜKSEL, Aslı/YÜKSEL, Ülkü**, Bankacılık Hukuku ve İşletmesi, 10. Bası, İstanbul 2004.
- YÜNLÜ, Semih**, Yardımcı Kişilerin Fiillerinden Sorumluluk, İstanbul 2019.
- ZOBL, Dieter/THURNHERR, Christoph**, Berner Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Sachenrecht, Die beschränkten

dinglichen Rechte, Das Fahrnispfand, Systematischer Teil und Art. 884-887 ZGB; 3. Auflage, Bern 2010.

ZOBL, Dieter, Berner Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Sachenrecht, Die beschränkten dinglichen Rechte, Das Fahrnispfand, Art. 888-906 ZGB, 2. Auflage, Bern 1996.

KISALTMALAR CETVELİ

Art.	: Artikel
BSK	: Basler Kommentar
BanK	: Bankacılık Kanunu
BGB	: Bürgerliches Gesetzbuch
BGE	: Die Entscheidungen des Schweizerischen Bundesgerichts
BK	: Berner Kommentar
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
E.	: Esas
ff.	: die folgenden
GÜHFD	: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
İÜHFD	: İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
K.	: Karar
Krş.	: Karşılaştırınız
m.	: madde
N.	: Nummer
OR	: Obligationenrecht
Rn.	: Randnummer
s.	: sayfa
S.	: Sayı
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TFMHD	: Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi
TKHK	: Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
TMK	: Türk Medenî Kanunu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
vd.	: ve devamı
VİK	: Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu
Vorb.	: Vorbemerkungen
Y.	: Yargıtay
ZGB	: Zivilgesetzbuch
ZK	: Zürcher Kommentar